

FILOSOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY KARLOVY

KATEDRA ETNOLOGIE

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Francouzi v České republice

French people in Czech Republic

Denisa Pištorová

5. ročník

Magisterské studium

Vedoucí práce: prof. PhDr. Leoš Šatava, CSc.

Akademický rok 2010/2011

Praha, Česká republika

Prohlášení autora o původnosti práce

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité prameny a literaturu.

V Praze

Datum,

Podpis:

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucímu své diplomové práce, prof. PhDr. Leoši Šatavovi, CSc., za pomoc, podporu, cenné připomínky a veškerý čas, který mi věnoval. Chtěla bych také poděkovat všem respondentům, kteří trpělivě odpověděli na všechny mé otázky.

Anotace Francouzi v České republice

Tato práce má dvě části. V první části představuje francouzské migranty ve světě a v České republice. Zároveň prezentuje české migranty ve Francii. Nastiňuje dějiny česko-francouzských vztahů. Charakterizuje francouzskou skupinu v České republice demograficky, sociálně a zasazuje ji do české společnosti.

Ve druhé části se zaměřuje na výzkum. Na základě výsledků rozhovorů analyzuje a interpretuje konkrétní témata. Témata se týkají kulturního a společenského života Francouzů, kteří pobývají v České republice a podávají o tom svědectví.

Annotation French in Czech republic

The work is divided into two parts. The first part presents the French emigrants abroad and in the Czech Republic. It also presents the Czech emigrants in France. This part outlines the history of Czech-French relations. It describes the French group in the Czech Republic from the demographic and social point of view and in the background of the Czech society.

In the other part I focus on research. Based on the results of several interviews the second part analyses and interprets some particular themes. The themes are concerning cultural and social life of the French who live in the Czech Republic and give testimony about it.

Klíčová slova: Francie, migrace, čeští migranti, francouzští migranti, česko-francouzské vztahy.

Key words: France, migration, Czech migrants, French migrants, Czech-french relations.

OBSAH

ÚVOD	7-10
1. Francouzská komunita v České republice	11-25
1.1 Francouzi ve světě	11-12
1.2 Češi ve světě	13-19
1.3 Francouzi v České republice	19-23
1.4 „Expatrié“:v zahraničí působící pracovník	23-25
2. Vztahy mezi Českou republikou a Francií	26-34
2.1 Česko-francouzské vztahy	26-29
2.2 Partneři v Evropské unii	30-32
2.3 Francouzské firmy v České republice	32-33
3. Migrace	34-41
3.1 Česká republika a migrace	37-41
4. Výzkum	42-55
4.1 Kulturní a společenský život Francouzů v České republice	42-43
4.2 Gastronomie, stravovací návyky	43-46
4.3 Oblékání, životní styl	46-47
4.4 Bydlení	47-48
4.5 Práce	49
4.6 Česká republika z pohledu Francouzů	49-52
4.7 Komunikace, Společenský život	52-53

4.8 Společenský život, osobní kontakty	53
4.9 Příjezd, odjezd	53-55
4.10 „Kulturní šok“	55
5. Manželství a partnerské vztahy	56-57
6. Postoj majoritního obyvatelstva vůči Francouzům	58
Závěr	59-60
Bibliografie	61-63
Souhlas s půjčováním	64
Příloha	65-102

Úvod

Můj život byl a je spojen s Francií velmi pevnými vazbami. A to již skrze nepoznaného dědečka, jenž byl uznávaným profesorem francouzského jazyka.

Francouzský jazyk jsem se začala učit jako dítě a později šla na gymnázium s rozšířenou výukou francouzštiny. Začala jsem jezdit do Francie v rámci výměnných pobytů.

Tímto způsobem jsem se setkávala s francouzskou kulturou osobně a můj zájem se prohluboval.

Po maturitě jsem odjela do Francie na roční pobyt jako AU PAIR, kde jsem bydlela ve třech francouzských rodinách a měla tedy možnost potkávat se každodenně a zblízka s francouzskou kulturou.

Dalším úzkým spojením s touto kulturou je moje působení jako vyučující francouzského a českého jazyka, kdy jsem spolupracovala s francouzskými kolegy, kteří v České republice žijí a vyučovala je našemu jazyku.

Ve Francii jsem další tři roky žila a studovala sociologii.

Po návratu do České republiky jsem stále v každodenním kontaktu s Francií.

V této práci bych chtěla zkoumat a popsat francouzskou skupinu v České republice. Tímto způsobem se také dotknu historického vývoje česko-francouzských vztahů. Propojení České republiky a Francie přes konkrétní instituce a vazby.

Předmětem této práce je tedy skupina Francouzů žijících v České republice, jejich vztah k majoritní společnosti a pohled majoritní společnosti na tuto minoritu.

Na základě sledování jejich každodenního života, zvyků a vazeb na místní prostředí bych si chtěla položit otázku, jestli dochází k integraci této skupiny nebo jen některé části do majoritní společnosti. A jak k tomu tedy dochází?

Co si o nás tedy myslí francouzští občané?

J. Rupnik¹ zmiňuje několik důležitých mezníků, které uvízly v povědomí francouzské veřejnosti, jako je například „le moment Kundera“ (změnil dosavadní pohled na naši republiku a její postavení ve střední Evropě) a „le moment Havel“.

Co se týká současnosti, mluví J. Rupnik o třech pilířích, které nás v očích Francie charakterizují: euroskepticismus, atlantická otevřenost a liberální trh, trh „bez přívlasků“. Situace je ovšem poněkud složitější než několik hesel a česko-francouzské vztahy se mohou poněkud měnit také v závislosti na projevech a reakcích našich i tamějších politiků.

---

¹ Jacques Rupnik (* 21. listopadu 1950, Praha) je francouzský politolog a historik, zabývá se střední a východní Evropou. Vystudoval historii a politologii na Sorboně v Paříži a na Harvardově univerzitě v USA. V letech 1977–1982 byl redaktorem BBC v Londýně. V letech 1990–1992 pracoval jako poradce prezidenta Václava Havla. V současnosti je profesorem na College of Europe v Bruggách (Belgie) a ředitelem výzkumu na *Fondation des Sciences Politiques* v Paříži.

Od roku 1982 působil jako profesor na Institutu politických studií v Paříži. V letech 1974–1975 výzkumný pracovník Ruského výzkumného centra na Harvard University a v letech 1977–1982 pracoval jako odborník na východní Evropu pro BBC World Service. V době 1995–1996 zastával funkci výkonného ředitele Mezinárodní komise pro Balkán při *Carnegie Endowment for International Peace*. V letech 1999–2000 byl členem Nezávislé mezinárodní komise pro Kosovo.

To jsou slova česko-francouzského politologa. Já se budu zajímat o to, co si o nás myslí Francouzi, kteří již mají zkušenost s životem v České republice.

A jak se díváme my na Francouze? Podle J. Rupnika je pohled veřejnosti opět odlišný od politické roviny. Zatímco v politických kruzích jsou Francouzi považováni za nepřiměřeně sebevědomé a arogantní (snad i proto, že na projektu Evropské Unie cítí určitý „vlastnický podíl“ a někdy jsou zklamáni tím, že se vzrůstajícím počtem členů jejich nápad integrace ztratil zcela logicky svou původní tvář) a kritizují se francouzské regulace, zásahy státu a byrokratizace, česká veřejnost to vidí jinak.

Podle průzkumů „sympatizování s cizími zeměmi“ probíhajících v posledních dvaceti letech je zřejmá náklonnost k francouzskému národu, Francie se podle českého žebříčku preferencí (aneb „kdo je nám nejbliž“) umístila jako druhá, hned po Slovensku.

J. Rupnik se na závěr vrací k historickému srovnání s tvrzením, že současná situace je jiná než dřív. „Všichni jsme skromnější,“ prohlašuje. Francie se adaptuje směrem ke globalizaci, Česká republika po ekonomické krizi zjišťuje, že ani kapitalismus není neomylný. Vykračujeme tedy stejným směrem.

Další znalec česko-francouzského prostředí Petr Janyška² říká:

„ Samozřejmě, jsou Francouzi, kteří znají českou kinematografii, ale šedesátých let. Lidi, kteří znají českou literaturu, ale šedesátých let. My máme tu výhodu, že máme Prahu, máme jednoho evropského spisovatele Kunderu, známého v Itálii i ve Francii, ten je považován za člověka srovnatelného s nejvyššími literárními duchy velkého světa. Pak máme Václava Havla, který dělá dojem, že občan České republiky je člověk, který je velmi chytrý, humanitně založený, velmi inteligentní. To jsou takové tři body, na kterých celá pověst České republiky stojí“.

Česká republika se před svým předsednictvím EU stala ve Francii stále více předmětem zájmu nejen politických médií, ale i satirického pořadu Les Guignols (Gumáci) na Canal Plus.

Češi a jejich političtí představitelé jsou s nadsázkou nejčastěji prezentováni jako Rumuni nebo Bulhaři, neumějí se oblékat a mají daleko nižší životní úroveň. Prezident Sarkozy je naopak vynášen do nebes, jak on je ten nejdokonalejší, což je vidět vlastně ve všech dílech tohoto pořadu.

Co v Praze a v České republice hledají tedy Francouzi? No přece Francii. V ulicích pátrají po oblíbených kavárenských zahrádkách s černou kávou či brasseriích, kde si téměř vždy dají několik chodů nebo francouzskou typickou snídani, kterou představuje třeba křupavý croissant, černá káva, čerstvá pomerančová šťáva.

Prahu dříve zvelebovali francouzští stavitelé. Dnes přijíždějí francouzští kuchaři, aby pozvedli místní gastronomii.

Jeden příklad z denního tisku o české zkušenosti.

A když nemohou najít svoje oblíbené pochoutky, tak si je do Prahy přivezou. Jako třeba Gaskoňec Jean-Paul Manzac, jemuž se v Praze líbí, protože „tu není tolik stresu jako v

---

² 24. do 26. Října 1997. Petr Janyška je pracovník českého velvyslanectví v Paříži

jiných evropských metropolích“.³ Z paluby výletní lodi do pražské brasserie. Od osmnácti let pracoval v řadě francouzských restaurací. Jednou vařil z čerstvých ryb a mořských darů na pobřeží v Bordeaux, jindy zamířil do lyžařských středisek v Pyrenejích, kde se zdokonaloval ve vydatné podhorské kuchyni.

„Našel jsem zde svoji ženu Čechokanad'anku. Nebýt jí, byl bych někde na konci svět“ říká Manzac. V Praze jeho umění mohli ocenit hosté hotelů Renaissance a Marriott. Založil si podnik Brasserie M. Začal obchodovat s kvalitními francouzskými potravinami.

„Zatím je dovážím do restaurací a obchodů, ale věřím, že brzy budou dobré potraviny za dobrou cenu kupovat i Pražané,“ podotýká Manzac.

Podobně jako hodně Francouzů má víc přátel mezi Čechy a dalšími cizinci než mezi krajany. *„Největší rozdíl vidím v kuchyni a doufám, že se to časem změní,“* říká Manzac.

Podle současných údajů Cizinecké policie žije v Praze téměř čtyři sta Francouzů trvale a více než tisícovka má dlouhodobý pobyt. Jde většinou o manažery nadnárodních společností, kteří městem jen tzv. „procházejí“. Praha často Francouzům připomíná Paříž. Francouzi si v Praze nemusejí připadat cize.

Prvním stavitelem katedrály svatého Víta byl Francouz Matyáš z Arrasu. Navrhl ji ve stylu jihofrancouzských gotických katedrál v Rodez a Narbonne a osm let od roku 1344 působil na její stavbě. Pobýval i v Avignonu, kde se seznámil s Karlem IV. Řád strahovského kláštera pochází z Prémontré. Petřínská rozhledna je vlastně zmenšenou kopií Eiffelovy věže.

Musíme zmínit Pařížskou ulici. Jeden z nejzářivějších bulvárů v Evropě, kde jsou obchody nejluxusnějších módních značek světa. Tedy i francouzských, od Diora přes Hermès až po klenotníka Cartiera. *„V Pařížské jsem vždycky chtěla bydlet, ale nikdy se mi to nepodařilo,“* říká francouzská herečka Chantal Poullain v jednom ze svých rozhovorů.

Jiný příklad z denního tisku.

Francouzští živnostníci lákají především na sladké. Každý den na šestou hodinu ranní přichází do cukrárny v pasáži Lucerna Marc Le Breton. Osmadvacetiletý cukrář pochází z Bretaně. S českým kolegou musí připravit na dvanáct druhů zákusků. Začínají úplně malými, pak následují střední a nakonec dělají největší. Je deset hodin dopoledne a Le Breton maže na korpusy z odpalovaného těsta čokoládový krém.

„Odpalované těsto je základem, je to první, co učni vyrábějí ve škole,“ říká mladý muž. Na Žižkov se přistěhoval před třemi lety, v malém bytě bydlí s přítelkyní a se psem. *„Francouzi jedí hlavně očima. Zákusky jsou jednoduché, máslové, ale mají barvu, jsou zdobené barevným ovocem nebo krémy,“* vysvětluje cukrář. K nejoblíbenějším dezertům cukrárny Saint-Tropez patří čokoládový Royal a karamelový Jupiter. *„Karamelový řez se sušenými meruňkami si kupodivu kupují hlavně muži,“* říká Le Breton. Volno tráví vařením, procházkami. S jinými Francouzy se však příliš nestýká. *„Jsou hodně laxní, a to se mě netýká,“* dodává Le Breton.

Tři Francouzi, co žijí v České republice, vyjadřují svůj názor na internetových médiích: Christian M., majitel nákupního centra:

³ (Muž, 33 let) „V Praze se cítím hrozně dobře, je to krásné město s tajemnými uličkami a také městskou dopravou, kterou se dostanu všude. Není tady takový stres, hluk a špína jako v Paříži.“

„Češi mají jednu věc společnou s Francouzi. Je to schopnost si stěžovat. Myslím, že většinou jaký si to uděláš, takový to máš, kterou slýchám v rádiu, podle mně Čechy charakterizuje“.

Jerome de Z., ředitel l'Oréal v České republice a na Slovensku:

„České ženy jsou úžasné, emancipované, pracují na nejlepších manažerských postech a jako doktorky, stejně dobře se starají o rodinu, jsou úžasné“.

Bernard Ch., generální ředitel Renaultu v České republice, Slovensku, Maďarsku:

„Vůbec jsem netušil, co mám čekat a tak jsem nic neočekával. Nic mě nešokovalo, ani v dobrém, ani špatném smyslu. Nevidím moc rozdílů mezi životem ve Francii a České republice“.

To je svět Francouzů, kteří nám Francii přivázejí do České republiky.

Francouzi dovážejí do Prahy vše, čím se rádi obklopují. Francouzi žijí v cizině ale ve své malé Francii. K tomu patří nejlepší vína a kulinářské umění. Jedna z proslulých restaurací založených na francouzské kuchyni sídlí v Obecním domě. Podle gastronomického průvodce Grand Restaurant 2009 je nejlepším francouzským podnikem v České republice. (Natáčel se tam například film Edith Piaf)

Francouzi zakládají sami různé internetové blogy, kde se informují o kavárnách, restauracích, kinech, obchodech. Komunikace a výměna informací probíhá také na Facebooku.

« A dix huit ans j'ai décidé de quitter ma province, je me voyais déjà en train de conquérir Paris »⁴

Charles Aznavour

1. Francouzská komunita v České republice

„Od roku 1989 nové tendence naprosto zrychlily migrační proudy v Evropě. Globalizace, výměny pracovních sil, kapitálu, to vše zrychlilo mobilitu a rozšířilo počet zemí a kategorií, kterých se týká fenomén migrace“⁵

V úvodní kapitole bych chtěla představit francouzskou populaci žijící mimo Francii, charakterizovat ji a definovat.

Jak vyplývá z údajů ČSÚ, francouzská komunita je charakteristická svou početní stabilitou. Většina Francouzů manažerů zůstává v České republice dlouhodobě a mnozí tu jsou s rodinami. Podle francouzského zaměstnavatele mají status « expatrié-v zahraničí působící pracovník ». Je jim v průměru mezi 30 a 49 lety a mají vysokoškolské vzdělání.⁶

1.1 Francouzi ve světě

Kam migrují Francouzi? Jaké jsou hlavní destinace, kam Francouzi odcházejí ?

Francouzská populace přihlášená v cizině se zvyšuje z 2,7 procent mezi roky 1991 a 2002. Podle studie Národního institutu statistiky a ekonomické studie (Insee) publikované 28. srpna 2003, jsou Francouzi, kteří pobývají v zahraničí definitivně nebo na dobu kratší, čím dál tím početnější. Francouzi, kteří odjíždějí, do ciziny preferují západní Evropu a Severní Ameriku: dvě třetiny z nich odjíždějí do západních zemí. Skoro polovina z nich získá dvojí národnost.⁷

Na konci roku 2006 se počet Francouzů zapsaných na konzulárních listinách zvýšil více než o 1,3 miliónů osob, došlo ke zvýšení o 8,3 procenta oproti roku 2005. Můžeme zmínit dvě důležitá fakta.

Francouzská populace usazená mimo Francii by se zvýšila o 3-4 procenta každý rok, ale je potřeba zdůraznit, že ne všichni Francouzi jsou zapsáni na konzulátě.

Počet Francouzů, či přesněji osob s francouzskou státní příslušností přihlášených v cizích zemích již řadu let stále vzrůstá.

---

⁴ „V osmnácti letech jsem se rozhodl opustit svůj kraj, již jsem se viděl, jak dobývám Paříž“

⁵ De Wenden C., L'Europe migratoire au-delà des mots, str. 110-111

⁶ Bittnerová D., Moravcová M., Etnické komunity v České společnosti, Ermat, 2006 str. 105

⁷ Insee Première N°919, « La population française immatriculée à l'étranger est en forte hausse », aout 2003.

Francouzi odjíždějící do ciziny preferují především země západní Evropy, pak s výrazným odstupem Severní Ameriku a třetí oblastí zájmu je Blízký a Střední východ.

Populace zapsaná v konzulárním registru Francouzů, která je usídlená mimo Francii se zvýšila po 31. prosinci 2008 na 1.43 osob, což je zvýšení o 7,6 procenta ročně, podle údajů francouzského Ministerstva zahraničních věcí. Asi 48 procent Francouzů je zapsáno pod konzulárními odděleními v Evropě, 20 procent v Americe, 15 procent v Africe.

Tento silný vývoj se zapsal do kontextu pravidelné křivky počtu Francouzů z ciziny během posledních deseti let, s roční mírou vzestupu o 3,6 procent podle Ministerstva zahraničních věcí ve Francii. Asie, Oceánie, Blízký a Východní Orient představuje jen 8,5 procent a 6,6 procent zapsaných, ale jsou to právě tyto dvě části, které představují největší vzestup, s respektive 10 procenty a 12,6 procenty křivky.

Francouzská populace v cizině mezi 2004-2009⁸

	2005	2006	2007	2008	2009	vývoj 08/07	vývoj 09/08
Severní Afrika	84049	91092	87280	90118	89789	3,30%	-0,40%
<i>Dvojitá národnost %</i>	<i>70,20%</i>	<i>69,70%</i>	<i>67,60%</i>	<i>66,50%</i>	<i>64,70%</i>		
Frankofonní Afrika	102349	110657	100497	107150	109896	6,60%	2,60%
<i>Dvojitá národnost %</i>	<i>42,10%</i>	<i>42,30%</i>	<i>42,10%</i>	<i>42,30%</i>	<i>43,20%</i>		
Nefrankofonní Afrika	14033	15916	15605	16602	16875	6,40%	1,60%
<i>Dvojitá národnost %</i>	<i>28,20%</i>	<i>27,90%</i>	<i>28,30%</i>	<i>28,40%</i>	<i>28,30%</i>		
Střední Amerika	79255	83823	80773	87980	90694	8,90%	3,10%
<i>Dvojitá národnost %</i>	<i>60,30%</i>	<i>59,70%</i>	<i>61,30%</i>	<i>61,90%</i>	<i>62,00%</i>		
Severní Amerika	166862	183638	175607	185151	185251	5,40%	0,10%
<i>Dvojitá národnost %</i>	<i>49,00%</i>	<i>47,90%</i>	<i>49,10%</i>	<i>49,40%</i>	<i>49,70%</i>		
Asie-Oceánie	73531	86160	85238	94035	100540	10,30%	6,90%
<i>Dvojitá národnost %</i>	<i>24,70%</i>	<i>23,90%</i>	<i>22,80%</i>	<i>22,60%</i>	<i>22,40%</i>		
Východní Evropa	21757	25118	24463	25808	27220	5,50%	5,50%
<i>Dvojitá národnost %</i>	<i>37,80%</i>	<i>36,40%</i>	<i>37,30%</i>	<i>37,30%</i>	<i>37,00%</i>		
Západní Evropa	630039	672908	648701	698644	722132	7,70%	3,40%
<i>Dvojitá národnost %</i>	<i>38,50%</i>	<i>37,10%</i>	<i>36,70%</i>	<i>36,30%</i>	<i>35,90%</i>		
Blízký a Střední Východ	96653	104676	107923	121558	127232	12,60%	4,70%
<i>Dvojitá národnost %</i>	<i>79,70%</i>	<i>78,70%</i>	<i>79,30%</i>	<i>77,90%</i>	<i>75,80%</i>		
Svět	1268528	1373988	1326087	1427046	1469629	7,60%	3,00%
<i>Dvojitá národnost %</i>	<i>45,80%</i>	<i>44,70%</i>	<i>44,80%</i>	<i>44,50%</i>	<i>44,00%</i>		

Francouzská populace zapsaná v registru Východní Evropy stoupla o 5,6 procent, jejich počet je 27241 k 31. 12. 2009. Nejvíce Francouzů v rámci Východní Evropy přibýlo v Rusku, Polsku a České Republice.⁹

⁸ Francouzské ministerstvo zahraničních věcí

⁹ http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/les-francais-etranger_1296/index.html

1.2 Češi ve světě

Při popisování česko-francouzských vazeb a kontaktů, mi přijde podstatné, zmínit se o Češích ve světě a tedy i Francii. Tyto informace nám pomohou pochopit celkový obraz česko-francouzských vztahů.

Česká emigrace oproti francouzské, po roce 1989 není ještě probádaná, nejsou žádné přesné údaje k dispozici. Většina Čechů, kteří migrují, odjíždějí do zemí ekonomicky nejlépe rozvinutých za dočasnou práci. Někteří z nich se rozhodnout zakotvit v cizí zemi, jiní se vrací do České Republiky. Hodně Čechů pracuje také v nadnárodních společnostech a mění destinace. Nový Zéland je jedním z nových klasických fenoménů, hodně studentů, orientovaných ekologicky odjíždí do této země. Austrálie je jednou z dalších destinací pro studenty. Dále Velká Británie, Irsko.¹⁰

Češi ve Francii

V dnešní době není česká migrace ve Francii možná tak početná a viditelná, v minulosti ale určitě byla. Každý vystěhovalecký směr má kromě obecných prvků, které jsou společné pro všechny migrační vlny, také své zvláštnosti. Příchody Čechů (po roce 1918 Čechoslováků) do Francie vykazují jisté rysy.

Do dvacátých let 20. století se české přistěhovalectví do Francie dalo počítat na několik tisícovek lidí usazených převážně v Paříži, v následujícím období nastal mimořádný nárůst počítaný v desetitisících (na konci dvacátých let se odhadovalo až 80.000 tisíc Čechoslováků žijících ve Francii). Zároveň početní zvětšení přistěhovalců z českých zemí a hlavně z východní části republiky (Slovenska a Podkarpatské Ukrajiny) doprovázel velký rozptyl do dalších departementů zvláště na severu země. Usnadnila to mezistátní smlouva z 20. března 1920 mezi Francií a Československem o řízené migraci pod kontrolou institucí obou států. Tato smlouva ovlivnila také charakter krajanského života ve smyslu, že se ČSR nejen podílela na výběru migrantů, ale prostřednictvím svého diplomatického zastoupení vstupovala do krajanské spolkové organizace a vytvářela sociální a právní ochranu svých občanů usazených ve Francii. Čechy (Čechoslováky) ve Francii proto můžeme rozdělit do několika výrazných skupin.¹¹

Čeští umělci ve Francii

Ti, kteří tvoří první skupinu, měli velkou chuť usadit se v Paříži. Hnala je sem vnitřní potřeba prosadit se ve své profesi. Byly to od poloviny 19. století až do konce totality především generace stovek: literátů, malířů, sochařů, fotografů. Ocitli se v prostředí francouzského umění a stali se jeho součástí: Jaroslav Čermák, Václav Brožík, František Kupka nebo Alfons Mucha.

---

¹⁰ zdroj: www.czech.cz

¹¹ Brouček, S.: K druhému břehu. Češi v prostředí francouzské společnosti 1862-1918

Jaroslav Čermák, jako emigrant dobře pochopil, že každý národ hledá ideály jakéhokoli druhu převážně v jiném zahraničním prostoru, a že to bývá zpravidla jen sen, který umí zpřítomnit snad pouze umění. Čermák takový sen přinesl také Pařížanům v podobě obrazového zpravodajství o osudu Černohorců bojujících za svobodu.

Václav Brožík¹² dobyl Paříž, neboť mimořádně dobře uměl pracovat se svou popularitou. Proslavila ho velkorozměrná plátna z historie, pohádkově zbohatl, dokázal si užívat přepychu, byl hostem nejen učených společností, akademií a také šlechty a politiků, získal plno vyznamenání včetně šlechtického titulu a k tomu ho Evropa pokládala ve své době za jediného reprezentanta českého umění.

Velikost Františka Kupky¹³ spočívá v tom, že se nechtěl stát ani tak součástí pařížské výlučnosti nebo od ní něco vědomě přijímat či se do ní zařazovat, jako spíše Paříž použít ke svým záměrům. Paříž byla pro něho prostorem, kde tušil, že bude absolutně nezávislý on sám a nezávislost bude uskutečňovat svou vlastní cestou. Podobně jako Čermák, i když se zpět do Čech nevrátil, zůstal nadále českým patriotem. Prokázal to především za první světové války, kdy se na popud T.G. Masaryka postavil do čela krajanů a podílel se na zahraničním odboji.

Alfons Mucha¹⁴ bojoval v Paříži s vlastní samotou, která je městem, které může násobit pocity samoty do krajnosti. Mucha tento stav vyrovnával mimořádnou pracovitostí a cíleným kontaktem s českým domovem, jehož titěrnost ve srovnání s francouzstvím kompenzoval příklonem k neoslovanským koncepcím. Dočkal se obratu. Z jeho samoty jej o vánocích 1894 pozvala mezi slavné nabídka k vytvoření plakátu pro Sarah Bernhardtovou v představení Gismondy a tím startovala světová proslulost jeho secesních plakátů a ilustrací.

---

¹² Václav Brožík (5. Března 1851 Třemošná – 15. Dubna 1901 Paříž) byl český akademický malíř. Od roku 1868 studoval na Akademii výtvarných umění (AVU) v Praze, Drážďanech a Mnichově. V roce 1879 podnikl studijní cestu do Nizozemí, kde studoval staré vlámské a holandské malíře. Oženil se s dcerou bohatého pařížského obchodníka s obrazy. Byl povolán jako profesor na pražskou Akademii výtvarných umění a svůj čas až do smrti dělil mezi Prahu a Paříž, kde měl rodinu. Byl součástí tzv. "Generace českého Národního divadla". Příčiněním svého tchána dosáhl v Paříži mnoha cen a vyznamenání a nakonec byl zvolen členem Francouzského institutu. Z tchánova podnětu namaloval obraz na téma Tu felix Austria nube, jímž měl získat přízeň rakouského císaře Františka Josefa I., což se mu podařilo a císař jej pak povýšil do šlechtického stavu.

¹³ František Kupka (23. Zář 1871, Opočno – 24. Června 1957, Puteaux, Francie) byl český malíř a grafik světového významu, jeden ze zakladatelů moderního abstraktního malířství. Jeho vztah k hudbě se podílel na vzniku a realizaci dalšího nového výtvarného směru - orfismu, tedy směru, přibližujícímu malířství jiným uměním (hudba, poezie). Převážnou část života žil ve Francii. František Kupka byl též i grafikem - ilustrátorem. Svým dílem se nesmazatelně zapsal do dějin české i světové grafické tvorby.

¹⁴ Alfons Maria Mucha (1860-1939) je nejvíce znám svou prominentní rolí, kterou hrál při tvarování estetiky francouzské secese na přelomu století. Jako zápolící a poměrně neznámý umělec českého původu žijící v Paříži, dosáhl Mucha okamžité slávy v prosinci roku 1894, kdy přijal zakázku vytvořit plakát pro nejslavnější herečku té doby, Sarah Bernhardt. Ačkoliv se tiskař obával přijmout Muchův konečný náčrtek vzhledem k jeho nekonvenčnímu stylu, Bernhardtová jej zbožňovala a u Pařížanů měl takový úspěch, že někteří sběratelé podpláceli lepiče, aby jim plakát přenechali, anebo jej v noci žiletkou vyřezávali z návštěvních tabulí. 'Muchův styl' vešel ve známost. Úspěch onoho prvního plakátu vedl ke smlouvě mezi Bernhardtovou a Muchou a v následujících letech jeho práce pro ni a pro ostatní zahrnovala kostýmy a jevištní dekorace, návrhy pro magazíny a obaly knih, šperky a nábytek a četné plakáty. Mucha se vrátil do Československa v roce 1910 a zasvětil zbytek svého života tvorbě epické série 20-ti obrazů zobrazujících historii Slovanů, Slovanská epopěj.

Mezi českými umělci byli také ti, u nichž nakonec zvítězila potřeba návratu domů: učinil tak i Hyppolit Soběslav Pinkas, který se vrátil v roce 1869 do Prahy se svou francouzskou manželkou a byl pak nejvýraznějším propagátorem česko-francouzského sblížení na konci 19. století. V roce 1886 založil v Praze pobočku Alliance Française a byl považován za prvního neoficiálního konzula Francie v Praze. Zároveň vložil francouzství a češtví, tuto dvojí kulturu, do generací svých potomků. Jeho dcera Jiřina se provdala za Viléma Wachsmanna a byla matkou českého komika Jiřího Voskovce.

Další z jeho potomků našli cestu do emigrace nebo k delšímu pobytu ve Francii ve druhé polovině 20. století. Dodnes zde žije Pinkasův pravnuk surrealistický básník Prokop Voskovec. Takových rodů a generací najdeme celou řadu, včetně současných obdivovatelů české země mezi Francouzi a obdivovatelů Francie z českých zemí, kteří se potkali a uzavřeli mezinárodní manželství.

Do Čech se v roce 1919 vrátil také sochař Otto Gutfreund. Paříž pro sebe potřeboval už před válkou, aby dokázal vnímat rozměr všedního dne, do něhož na jedné straně ústí nouze a chudoba všeho druhu a právě v pařížském provedení navzdory této nouzi zde vládne také bohémská potřeba žít věčnou nedělí nebo „pohyblivý svátek“, jak to prožíval o něco později třeba Ernest Hemingway. Gutfreundův francouzský pobyt však byl poznamenán i hořkými vzpomínkami z první světové války, v níž bojoval v české dobrovolnické rotě Na zdar v rámci francouzské Cizinecké legie a po nedorozumění strávil od roku 1916 své dny místo na bojišti v táboře pro nepřátele Francie. Do Čech se proto po válce vracel nikoli osvěžen a nabyt novou silou, nýbrž jako zlomený člověk.

Podstatná část českých umělců sem ale přijížděla s jasným vědomím, že se po obdržení jistých zkušeností vrátí domů. Snad všichni zde zažili něco jako prozření. Nejlépe to za všechny vyjádřil básník, literární historik a překladatel (třeba Zpěvů sladké Francie) Hanuš Jelínek¹⁵, jemuž se při jednom z opakovaných pobytů v Paříži podařilo „vrátit se k životu a jeho bezprostřednosti“ a znovu poznat ztracenou opojnost z básnické tvorby pod dojmem Paříže. Je třeba na vysvětlenou dodat, že onu opojnost z básnění vyměnil před tím v Praze, když byl silně ovlivněn vědeckým realismem a přísnou věcností T. G. Masaryka, svého profesora na filozofické fakultě.

Jmen, která bychom mohli zařadit je určitě ještě mnoho, jako třeba Milan Kundera, který sem patří sice svým literárním významem, ale trochu se vymyká svou uzavřeností před krajanským společenstvím. Z Kolářových pařížských spolupracovníků v časopise a nakladatelství Revue K lze třeba připomenout nyní v Čechách publikující autory po jejich reemigraci z Francie: Lubomíra Martínka nebo Jaroslava Formánka.¹⁶

---

¹⁵ Hanuš Jelínek se narodil jako Jan Křtitel Jelínek 3. Zářím 1878 v Příbrami. Vystudoval zdejší gymnázium a pokračoval v Praze ve studiu filozofické fakulty, obor český a francouzský jazyk. Krátce přednášel před 1. světovou válkou na pařížské univerzitě českou literaturu a v letech 1901-18 byl profesorem na Československé obchodní akademii v Praze. V roce 1905 se oženil s Boženou Jiráskovou, akademickou malířkou, dcerou Aloise Jiráka. Již jako profesor obchodní akademie se zúčastnil společenského a kulturního života. Od roku 1918 pracoval na Ministerstvu zahraničí a v roce 1919 byl členem mírových jednání ve Francii. V letech 1922-25 řídil Československou tiskovou kancelář v Paříži. Hanuš Jelínek překládal více než 50 francouzských autorů, od Apollinaira, Cocteaua, Duhamela, Verlaina, přes Barbusse, Dumase, Musseta až po Stendhala či Moliéra, ale i z dalších literatur (Maeterlinck atd). Zvláštní význam však mají jeho *Zpěvy sladké Francie* (1925 a 1930), jež se dočkaly mimořádné popularity a mnohé básně zlidověly.

¹⁶ Brouček S., K druhému břehu, Praha, 2007

Politická emigrace

Do druhé skupiny československých emigrantů můžeme zařadit české politiky a všechny bojovníky za svobodu českých zemí a Československa, kteří ve Francii hledali způsob, jak toho dosáhnout.

Francie ohromila i Edvarda Beneše, když sem přišel v srpnu 1905 na radu T. G. Masaryka studovat na Sorbonnu. Tehdy jednadvacetiletý Beneš zaznamenal své pocity v dopisech bratrovi Vojtovi. Je z nich patrné, jak zdejší pobyt v něm mocně odstartoval touhu pronikat prostřednictvím francouzské zkušenosti do evropské politiky.

Je třeba začít největší osobností krajanského života Josefem Václavem Fričem, který sem přišel poprvé 1846 a pak znova po potlačení revoluce 1848 a rakouském vězení s celou rodinou jako exulant¹⁷ v roce 1860. Byl to také předák staročeské strany František Ladislav Rieger, který ve svém „francouzském“ memorandu říkal zřetelně, že společným nepřítelem Francouzů a Čechů je Německo. Dalším aktem Riegrovy profrancouzské orientace bylo Promemoria českých poslanců z 8. prosince 1870, v němž čeští poslanci protestovali proti anexi Alsasko-Lotrinska Pruskem.

Nejdůležitější období pro Čechoslováky ve Francii se uskutečnilo za první světové války. Zdejší Češi utvořili dobrovolnickou rotu „Na zdar“, a tak získali povolení k pobytu v této zemi, přestože svou původní občanskou příslušností patřili do nepřátelského státu (Rakousko-Uherska).

Krajanský spolek Pařížská kolonie v čele s Františkem Kupkou měl zvláštní postavení v tom smyslu, že mohl dávat dobrozdání prefektuře o krajanech, kteří nebudou nadále považováni za Rakušany, tedy válečné nepřátele Francie. To se týkalo nově příchozích a politicky významných lidí, třeba E. Beneše v roce 1915 nebo Štefana Osuského v roce 1917, pozdějšího vyslance ČSR ve Francii.

Bylo to víc jak půlstoleté působení krajanů v Paříži počínaje iniciativou J. V. Friče, který na principu slovanské solidarity založil 1862 Česko-moravskou besedu, přes Riegrovu aktivitu až po nacionalistické česko-francouzské kontakty. Při nich se sbližovaly na konci 19. století některé politické kruhy francouzské vládní opozice s mladočeskými partnery v českých zemích.

Toto sbližování má konkrétní podobu v sokolství mezi pařížskými emigranty, když se 1892 Fričova beseda přeměnila v Sokol de Paris, a především když obě nacionalistická hnutí (české sokolství a francouzské tělocvičné hnutí) našly cestu k těsným kontaktům. Šéfem unie francouzských gymnastů byl Joseph Sansboef, alsaský architekt, starosta jednoho pařížského okresu a nacionalista toužící po znovupřipojení Alsaska k Francii. Na české straně byl jeho partnerem Jan Podlipný, starosta České obce sokolské, pražský primátor a přední mladočeský politik. Jejich osobní kontakty a vzájemné návštěvy představitelů Prahy a Paříže měly pak klíčový význam pro krajany na počátku války.

---

¹⁷ Exulant (lat.) je vyhnanec do zahraničí, většinou z politických důvodů, psanec, vypovězenec ze země.

Zdroj: Ottův naučný slovník.

V roce 1916 v Paříži vznikla Československá národní rada, představitelka zahraničního protirakouského odboje v čele s T. G. Masarykem, M. R. Štefánikem, Edvardem Benešem a Josefem Dürichem. Mezi krajanským spolkem Pařížskou kolonií a Československou národní radou bylo dlouholeté napětí soustředěné do osobních sporů mezi E. Benešem a F. Kupkou.

Uzavřelo se až prohlášením francouzského ministerstva zahraničních věcí, které 11. září 1918 oznámilo, že uznává Československou národní radu za představitelku československého národa, která už od roku 1917 budovala československé legie. Na české vojáky z první světové války bojující na západní frontě navázali také hrdinové z druhého odboje a pak po roce 1948 z třetího odboje: například už dubnu 1948 vznikl v Paříži jeden z prvních fondů na podporu uprchlíků z Československa. Vznikla zde a působila řada exilových periodik.

Meziválečná ekonomická emigrace

Třetí významná a nikoli příliš známá avšak nejpočetnější skupina imigrantů z Československa přicházela do Francie na základě Francouzsko-československé smlouvy o vystěhovalectví a přistěhovalectví z 20. března 1920.

V prvním roce po uzavření smlouvy přijelo do Francie z českých zemí 755 osob a ze Slovenska 533. V následujících letech počty značně narůstaly až do hospodářské krize, kdy naopak klesaly návratem do ČSR. Z Prahy-Smíchova vyjížděl každou středu večer vlak naplněný pracovníky na kontrakt do Francie. Cílem vlaku bylo rozřadovací středisko v Toul, odtud po dalších zdravotních prohlídkách odjížděli jednotlivci a většinou malé skupiny ke svým zaměstnavatelům.

To podstatné je, že to byla první a zároveň největší řízená migrace z Československa. Vystěhovalci z ČSR působili ve všech departementech meziválečné Francie a pracovali v nejrůznějších povoláních. Podle sčítání z roku 1931 jich nejvíce působil v průmyslových oborech (15.134), v zemědělství (6.910) a v hornictví (4.103). Celkově v té době statistika vykazovala na 50.000 zaměstnanců z ČSR.

Největší koncentraci Čechoslováků zaznamenaly čtyři oblasti: oblast na jihu Francie, na jihozápadě, na severu a Paříž se širokým okolím. Dvě třetiny nových přistěhovalců z ČSR se usídlily ve čtyřech departementech kolem Paříže (Seine, Seine-et-Oise, Seine-et-Marne, Oise) a ve čtyřech departementech na severu při hranicích s Belgií a Německem (Pas-de-Calais, Nord, Moselle a Meurthe-et-Moselle).

Početná skupina dělníků z ČSR byla zaměstnána ve stavebnictví, a to hlavně ve velkých průmyslových aglomeracích. Do sklářství přicházeli takřka výlučně specialisté v departementech Nord, Pas-de-Calais, Aisne, Somme a Lot-et-Garonne.

Čeští skláři byli např. vedle rakouských a švýcarských metalurgů nebo belgických cihlářů nepostradatelnými odborníky ze zahraničí. Skupiny kovodělníků nacházely uplatnění v Paříži, Lyonu, Nantes, Bordeaux, Saint-Étienne. V departementu Cher ve střední Francii v městech Beffes a Marsilles-les-Aubigny našli práci krajané v cementárnách. V zemědělství kromě pomocných prací existovala i možnost podnikání. V roce 1927 bylo registrováno 53 osob z ČSR hospodařících na 900 hektarech půdy.

Relativně dobré výdělků čekaly na horníky především Pas-de-Calais, kde se jich v roce 1927 nacházelo 13.305. Od hornického města Lensu se táhla dlážděná silnice k Douai, kde se rozkládalo několik hornických osad (Méricourt sous Lens, Noylles, Sallaumines, Fouquières, Courrières a Billy Montigni), kde žili vedle Poláků a Marokánců také Čechoslováci. Řízená migrace z ČSR do Francie měla i svůj ideologický podtext (cítěno spíše z československé strany), neboť byla vnímána jako reálný projev francouzsko-československého hospojenectví.

Poválečná emigrace, exiloví autoři

Literárních výpovědí o české nebo československé emigraci na francouzské půdě po r. 1945 je poměrně dost. Lze vyjít od politicky formulovaného profilu emigrace v díle Pavla Tigrida (např. Politická emigrace v atomovém věku. Praha 1990), přes spisy M. Kundery, A. J. Liehmy, J. Vladislava, K. Bartoška a dalších až po poslední eseje o emigrantství od L. Martínka (Palimpsest. Praha 1996), které jsou naopak svým odpolitizováním blízké antropologickému srovnávání lidských osudů.

U Tigrida se lze inspirovat ve významu politické emigrace pro českou společnost doma a pro zachování ideálů svobody a demokracie. Martínek objevuje emigrantství jako nekonečné poutnictví člověka. To má tři hlavní složky: pudovou s neposedným nomádstvím, civilizační s problémovým cizinectvím a mentální s obtížně definovatelnou pošestilostí jít za ideálem.

Vedle publikací, které emigrace vydala o sobě, máme k dispozici celou řadu českých a československých časopisů vydávaných ve Francii. Na podzim 1948 obnovil v Paříži L. Stránský v Praze zastavený Svobodný zítřek, zřejmě první časopis českého poválečného exilu. Následovaly další: republikánské Naším v exilu; Novina; živnostenský Národní střed; konzervativní Návrat, vydávaný H. Koželuhovou; národně socialistické Slovo a další.

Od padesátých let se ve Francii objevovaly i některé odborářské časopisy: Odborářské rozhledy; Svobodný odborář. Roku 1957 založil A. Čížek humoristický měsíčník Bič. V roce 1960 se do Francie ze Spojených států přestěhoval Pavel Tigrid a spolu s ním i jeho čtvrtletník Svědectví. Francouzsky psané časopisy reprezentují zejména L'Amitié Franco - Tchecoslovaque, Kovárnův a Čepův Tchecoslovaquie Libre; Verité Tchecoslovaquie; výtvarná Revue, kterou vydával od roku 1981 J. Kolář, pak R. Kameš.

Z dalších jsou to například Association des originaires de Tchecoslovaquie, Měsíčník Spolku československých rodáků ve Francii; Dialogy, nekomerční svobodný tisk ve službách československé revoluce, které vydával J. Tesař; Kus řeči, vydával J. Pelc; Oběžník Československé katolické misie; Věstník pařížského Sokola a celá řada dalších periodik a tiskovin.

Ze současného spolkového života krajanů vyniká především Sokol, spolek s nejstarší emigrantskou tradicí ve Francii, vlastníci bohatou dokumentací o své činnosti, vydávající periodika a shromažďující pozůstalosti významných členů (např. odbojového pracovníka F. Fiedlera, podstatná část spolkového materiálu včetně předcházející Besedy byla převezena do Národního archivu v Praze).

K dalším významným spolkům patří Sdružení československých dobrovolníků. Spolek shromáždil bohatý materiál z obou vojenských zahraničních odbojů. Materiál je v současné době pořádaný ve francouzském vojenském archivu ve Vincennes. Některé dokumenty využívají pracovníci Historického ústavu AV ČR.

Část byla převezena do Archivu armády ČR v Karlíně. Spolek Sdružení rodáků z Československa uchovává knihovnu a písemnosti od 50. let do současnosti. Do výčtu patří také neformální sdružení a skupiny (neregistrované na prefektuře).

Příkladem je Amicalle des Anciens Citoyens Tcheques de la Côte d'Azur, který založil lékař Miloš Šlesinger v polovině 80. let jako volné sdružení dobře situovaných emigrantů. Dalšími příklady neformálních sdružení jsou Nadace manželů Dubinových. Ti pomáhali české inteligenci v prvních krocích ve Francii. Patří sem též aktivita Josefa Opočenského (syna českého historika a konzula meziválečné ČSR Jana Opočenského) při umísťování emigrantů v zámoří; dále volné sdružení bývalých vojáků z cizinecké legie nebo česká (československá) restaurace v Paříži Dolina aj.¹⁸

1.3 Francouzi v České Republice

“Být hrdý na to, že jsem Francouz. Úsměvné, že? Ale na co být hrdý opravdu? Mít rád Francii? Mít rád Francii, takže být na ni hrdý? Co vlastně znamenají tato slova?”

Neznámý autor

V posledním desetiletí 20. a na počátku 21. století se Česká republika stala průchozím teritoriem, přestupní zemí migrace z východu na západ, zemí dočasného útočiště, zemí dostupného vysokoškolského vzdělání a odborné kvalifikace, a zejména cílovou zemí pracovní migrace.

Průnik rozmanitých etnik a jimi zprostředkovaných kulturních vlivů, zůstává přes sílící intenzitu nadále záležitostí některých lokalit, města Prahy, velkých průmyslových center, příhraničních měst a obcí. Prolínání kulturních vlivů a tolerance k jinakosti se promítá do postojů většinové české společnosti.

Příchod skupin obyvatel ze západní, východní a jihovýchodní Evropy, z asijských, afrických a arabských zemí, vytváří v České republice novou mezietnickou kontaktní situaci. Vzniká mezietnické prostředí, které je českému obyvatelstvu cizí. Nemáme s ním ještě dostatečné zkušenosti. Jak tedy žijeme společně v České republice s cizinci?

Proces osamostatnění národnostních skupin a stejně tak proces utváření nových etnických komunit z příchozích cizinců a jejich integrace do většinové hostitelské společnosti České republiky má řadu aspektů, na něž je zaměřovaná pozornost etnologů, sociologů, geografů, demografů, politologů.

---

¹⁸ Brouček, S.: K druhému břehu., Praha 2007

Jsou sledované otázky pracovního zařazení, uplatnění na trhu práce, jejich společenského statusu.

V souvislosti existence národnostních skupin je možná opomíjená otázka sebereflexe postavení příslušníků menšinových skupin v hostitelské zemi, jejich postoj k vlastní identitě, jejich osobní a skupinová vůle k integraci.¹⁹

Podle Českého statistického úřadu je definice „cizince“ následující:

„cizincem“ se rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie. Jinak řečeno za cizince jsou v České republice považovány osoby s jiným než českým státním občanstvím, osoby bez státního občanství a rovněž osoby s více občanstvími, z nichž žádné není státním občanstvím ČR.

Vstup, pobyt a vycestování z území České republiky je v kompetenci Policie ČR, Ministerstva vnitra ČR a Ministerstva zahraničních věcí ČR.

Cizinec smí na území ČR pobývat přechodně nebo trvale. Policie může z důvodů stanovených zákonem nevydat cizinci vízum k pobytu (přechodnému i trvalému). Důvody pro neudělení víza nebo jiného povolení k pobytu (přechodnému i trvalému) jsou vymezeny zákonem.

Je důležité upřesnit kategorie, podle kterých Český statistický úřad rozlišuje typy pobytu cizinců:

V první kategorii jsou občané zemí Evropské Unie, Norska, Švýcarska, Islandu, Lichtenštejnska a jejich rodinní příslušníci, tedy i občané Francie.

Občané zemí EU registrovaní bez povolení k přechodnému nebo trvalému pobytu a jejich rodinní příslušníci.

Občané EU a jejich rodinní příslušníci pobývající na území ČR na základě povolení k přechodnému pobytu. Jedná se o nárokové povolení nebo spíše o potvrzení o pobytu, které by mělo ulehčit občanům EU jednání s úřady.

Pobyt v ČR v rámci tohoto povolení se započítává do doby rozhodné pro žádost o povolení k trvalému pobytu.

Občané EU a jejich rodinní příslušníci pobývající na území ČR s povolením k trvalému pobytu po 5 letech nepřetržitého přechodného pobytu bez dalších podmínek, pokud je na území zaměstnán a pobývá zde nepřetržitě po dobu nejméně 3 let, jestliže je rodinným příslušníkem státního občana ČR, který je na území přihlášen k trvalému pobytu, nebo rodinným příslušníkem občana jiného členského státu EU, kterému bylo vydáno povolení k trvalému pobytu na území).

Průkaz o povolení k pobytu pro státního příslušníka členského státu Evropských společenství je v případě povolení trvalého pobytu vydáván s platností na 10 let. Rodinnému příslušníku občana EU je vydáván průkaz o povolení k pobytu s dobou platnosti shodnou s dobou platnosti průkazu vydaného občanu EU.

---

¹⁹ Bittnerová D. Moravcová M., Kdo jsem a kam patřím, Sofis, Praha 2005

Kdo jsou Francouzi a Francouzky žijící v České republice?

Jak vyplývá z údajů poslední studie Odboru pro registraci Francouzů zdržujících se v zahraničí Ministerstva zahraničních věcí, vypracované na základě registru Francouzského velvyslanectví v Praze, počet Francouzů a Francouzek žijících v této zemi systematicky roste. Jedná se spíše o mladé a aktivní lidi. V České republice, zejména pak v Praze, žijí v průměru již pět let.

Data, která udávám a která jsou k dispozici v rámci několika institucí, se od sebe dosti liší. A to již z důvodu, že ne vždy se Francouzi přihlašují na konzulátě po příjezdu do České republiky, jelikož přihlášení není povinné. Dalším důvodem jsou pravděpodobně odlišná kritéria pobytu zapsaných Francouzů. Já je i přes nepřesnosti udávám, abychom si mohli udělat obrázek o početnosti.

K 31. prosinci 2009, bylo na konzulárním oddělení Francouzského velvyslanectví v Praze zapsáno 2516 francouzských občanů. Pokud porovnáme počet Francouzů vedených v evidenci českých úřadů, pak můžeme odhadovat, že francouzskou komunitu ve skutečnosti tvoří na 3300 krajanů.

V prosinci 2010, bylo zapsáno v registru Francouzů na konzulárním oddělení Francouzského velvyslanectví v Praze 2720 francouzských občanů. Odhadovaný počet Francouzů v České Republice je 3800.

Uváděná čísla naznačují, že se jejich počet v poslední době postupně zvyšuje. Francouzská komunita je dynamismem charakteristická tím, že v ní převažují mladší lidé (75 procent Francouzů zapsaných je mladších 40 let). Často se jedná o intelektuály, střední management a dále zaměstnanci ve francouzských firmách.

Francouzské podniky v České republice reprezentují všechny možné aktivity: potravinové-Bongrain, Danone, konstrukční materiály- francouzský cement, banky- BNP Paribas, Société Générale, prostředí- Suez, Véolia, automobily - Renault, Peugeot.

Francouzská komunita evidovaná u konzulárního oddělení zahrnuje stejnou měrou občany nepobývající dlouho v České republice, jakož i občany dlouhodobě žijící v České republice. Přibližně polovina zaregistrovaných osob (48,5%) zde žije více než 5 let. Dvoji občanství má asi 30% evidovaných Francouzů.

Velká většina francouzské komunity žije v Praze (asi 70%), 20% v Čechách, 10% na Moravě. Několik krajských a statutárních měst, především Brno a Ostrava, má také svou malou francouzskou komunitu, kde také najdeme vazby na francouzskou kulturu.²⁰

Více než 30% jich spadá do věkové kategorie 26-40. Převaha těchto mladých lidí má vazbu a dopad na porodnost. V posledních letech konzulární oddělení evidovalo v průměru 100 narozených dětí za rok. Podíl lidí mladších 18 let tak představuje přesně jednu třetinu (33 %) zaregistrovaných Francouzů. Celých 52% komunity představují lidé v aktivním věku 26-60 let.

---

²⁰ <http://www.alliancefrancaise.cz/brno/>, <http://www.alliancefrancaise.cz/ostrava/>

Vysoký počet nezletilých dětí se odráží také na počtu žáků a studentů pražského Lycée français. Osobitým způsobem spojuje zásady francouzského školství s vlivy českého prostředí. Mezi jeho žáky lze nalézt příslušníky čtyřiceti národností. Z celkového počtu 40 procent představují Francouzi, 35 procent Češi a 10 procent bilingvní žáci (děti z česko- francouzských rodin). Vzhledem ke specifickému složení žáků lycea snadno získalo zajímavou charakteristiku. Nyní mu jde především o to, aby spontánně vzniklé bikulturní atmosféry dokázalo plně využít a dále rozvíjet hodnoty francouzského vzdělávacího systému v inspirujícím prostředí kulturního bohatství hostitelské země.²¹

Francouzská komunita je aktivní. Vstup České republiky do Evropské unie přispěl k volnému pohybu Evropanů na místním pracovním trhu a ke značnému nárůstu počtu poboček francouzských podniků v České republice v posledních letech.²² Počet Francouzů pracujících v České republice neustále roste. Podle českých statistik jich bylo 1243 v roce 2006, 1446 v roce 2007 a 1727 v roce 2008. Na konci roku 2009 jich bylo 1866.²³

Město	Počet evidovaných osob
PRAHA	1755
BRNO	77
OSTRAVA	57
PLZEŇ	22
OLOMOUC	22
KLADNO	15
PARDUBICE	12
HRADEC KRALOVE	12
LIBEREC	8
CESKE BUDEJOVICE	8

Zdroj: ČSÚ

Část z nich je zaměstnána u francouzských podniků etablovaných v České republice. Francouzi, kteří podepíší českou pracovní smlouvu, zde pobývají nejdéle.

Můžeme si položit otázku, zdalipak se tato skupina integruje nebo asimiluje do majoritní společnosti?

Pro tuto otázku si musíme definovat pojem „integrace“ a „asimilace“, jelikož definicí existuje více.

Pro definici „integrace“ Durkheim zmiňuje dvě dimenze: počet interakcí mezi jedinci a sdílení společných hodnot.

Schnapper říká: „Integrace je ve skutečnosti přímý produkt počtu jedinců ve společnosti a intenzita jejich interakcí“

²¹ www.ipf.cz

²² Zpráva Ekonomického oddělení Francouzského velvyslanectví o francouzsko-českých hospodářských stycích

²³ Zdroj: ČSÚ

Philippe Besnard nabízí teorii „integrace“ v modernějším pojetí: Sociální skupina bude integrována pod podmínkou, když její členové:

1. Mají společné vědomí, sdílejí stejné pocity, víru, praktiky (náboženská společnost)
2. Jsou v interakci (společnost domácí)
3. Mají společné cíle (společnost politická)

„Asimilaci“ Schnapper definuje jako: „proces, ve kterém lidé nabývají vzpomínky, pocity, postoje, jiných lidí a jiných skupin, sdílejí jejich zkušenosti a dějiny a účastní se společného kulturního života.“²⁴

1.4 „Expatrié“: v zahraničí působící pracovník

Analýza pojmu

„Cizinec, je ten, kdo se rozhodne na nějakou dobu žít v zemi, která není jeho, ponechá si svoji národnost a v případě neúspěchu se může vrátit kdykoliv do své rodné země. Někdy se říká „expatrié“, což je termín, který se používal pro vyhnání ze země. Dnes se používá pro dobrovolné odchody“.

Jean-Paul Gourévitch

V České republice nastává nová situace, kdy se cizinci v českém prostředí ocitají v pozici zaměstnavatele a vedoucího pracovníka, který má zajistit fungování nově etablovaných a transformovaných podniků naléhajících k nadnárodním společnostem.

Mezi těmito cizinci-manažery osobitě místo již v 90. letech 20. století zaujali Francouzi. Francouzi k nám přijíždějí tedy z mnoha důvodů. Převažují ale pracovní důvody. Na krátkou nebo delší dobu.

Francouz nabývá tedy na tuto dobu statusu « expatrié ». Co je to « expatrié »? V zahraničí působící pracovník. „Expatrié“, z francouzštiny, je tedy osoba žijící a pracující mimo svou vlast.

Slovo „expatrié“ pochází z latiny „ex“ mimo a „patria“ vlast. Odchod z vlasti za účelem pobytu v jiné zemi, je z mnoha různých důvodů: osobních, profesních, studijních, kariéřní perspektivy, chuť objevit něco jiného, sdružení rodiny aj.

V češtině se ještě úplně neprosadil výraz „expatrié“. Tento pojem, který se používá ve francouzštině a angličtině (expatrié, expatriate) není ještě všem tak znám. V českém jazyce nabývá i jiného významu. Až donedávna se pojem expatriace překládal spíše jako vypovězení z vlasti, vystěhování z vlasti, zbavení státního občanství, což nabývá jiného významu a proto je velmi důležité zdůraznit tento fakt.

---

²⁴ Qu'est-ce que l'intégration, Schnapper D., Gallimard, 2007

Ambasády a konzuláty zajišťují kontakt mezi « expatrié » a jejich zemí původu. Skrze tohoto prostředníka mohou obnovit občanský průkaz, volit aj. Je dobré se po příjezdu zaregistrovat na konzulátě v konkrétní zemi, ale ne všichni Francouzi to udělají, proto máme i zkreslené údaje o jejich počtu.

„Expatrié“, zaměstnanci soukromých firem zde pobývají podle mého výzkumu v průměru pět let. Celková tendence vysílání Francouzů do zahraničí v rámci soukromých podniků za podmínek stejných nebo lepších než ve Francii celkově klesá a je nahrazena smlouvou lokální. Sociální poplatky platí tito „expatrié“ v zemi pobytu. „Expatrié“ má často různé výhody a benefity (bydlení, bonusy) atd.

Francouz je vyslán do zahraničí a znamená to postoupení v jeho kariéře. Odjíždí do zahraničí na určitou dobu za zajímavých podmínek. Konkrétně v České republice je uzavíraná smlouva definovaná podle těchto kritérií:²⁵

Kritéria, podle kterých jsou stanoveny podmínky smlouvy „expatrié“ jeho firmou:

- Konkrétní země, diplomy a vzdělání zaměstnance
- Funkce „expatrié“
- Přiját ve Francii, nebo v zahraničí
- Plat v euro, nebo lokální měně
- Město
- Placené ubytování
- Auto
- Řešení pracovní situace partnera
- Cílová země, vzdálenost od Francie

Podle těchto kritérií je určen jeho plat, záleží na výhodách, které mu firma umožní. To vše determinuje jeho sociální pozici ve společnosti v konkrétní zemi.²⁶

Podmínky smlouvy doprovázejí platové bonusy při příjezdu do České republiky, nebo do jiné destinace a při odjezdu a návratu do Francie. „Expatrié“ mají také placené bydlení od svých francouzských firem. V rámci této smlouvy se také bere na vědomí partner a děti, tedy zajišťuje podmínky celé rodiny v zemi pobytu.

Podle mého výzkumu, někteří „detašovaní“ pracovníci žijí v jakémsi francouzském klimatu v České republice. Obklopeni Francouzy, kolegy, v pracovním prostředí. Dále v rámci smlouvy, mají dost často bydlení zajištěné v lokalitě, ve které jsou ubytováni i jiní detašovaní pracovníci. Děti chodí často do francouzské školy, kde se dále setkávají s francouzskými rodinami. Stravují se dost často také ve francouzských restauracích atd. Tedy někdy nemají skoro žádné příležitosti pro formu sociálních vazeb s českým obyvatelstvem.

Francouzi se po pěti, třech letech vrací do Francie, nebo pokračují do jiné země a zároveň také mají možnost zůstat. V případě, kdy pokračují v jiné zemi v rámci stejné firmy, stávají se znovu tzv. „expatrié“.

---

²⁵ (muž, 34 let) „ Mám plat jako expatrié, k tomu nějaké bonusy, platí mi bydlení a auto. Žiju si určite dobře. Můj český kolega byl šokován z mého bytu. Nevím, jestli to bylo moc luxusní“

²⁶ Guth S., Exil sous contrat-les communautés de coopérants, éditions Silex, 1984, str. 144-151

Pokud zůstávají ve stejné firmě v České republice, změní se jejich statut a smlouva „detašovaného“ pracovníka se změní na smlouvu s podmínkami „lokálními“.

U podniků, které zde působí již několik let, můžeme sledovat tendenci ke snižování počtu detašovaných pracovníků a jejich nahrazování z místních personálních zdrojů.

Francouzští státní příslušníci registrovaní na konzulárním oddělení v České republice jsou hojně zastoupeni ve vyšších socio-profesních kategoriích. Nejčastěji zastávají funkce řídicích pracovníků a vysoké funkce v intelektuálních povoláních.

Z důvodu turistické atraktivnosti navštěvuje Českou republiku také hodně francouzských turistů, kteří tak významně přispívají k francouzské přítomnosti v této zemi, byť přechodně. Tito lidé si z České republiky odvázejí zkušenost, kterou předávají dál. Tato zkušenost ovlivňuje rozhodnutí dalších lidí, kteří se chtějí vypravit do České republiky, třeba za pracovní zkušeností.

Vstup České republiky do Schengenu koncem roku 2007, zrušení povinnosti cestovat na cestovní doklad, jakož i zrušení hraničních kontrol, usnadnilo vstup na české území. Zavedení nízkonákladových leteckých spojů mezi Paříží a Prahou rovněž přispívá k nárůstu počtu francouzských turistů v zemi. To napomáhá rozšiřování informací o českém prostředí.

Podle výzkumu "Příjezdový cestovní ruch, počet návštěvníků a jejich výdaje v ČR", který byl realizován kontinuálně od roku 2005. Sběr dat provedla společnost STEM/MARK, a.s. na základě zadání Ministerstva pro místní rozvoj České republiky a České centrály cestovního ruchu – CzechTourism na vybraných 18 hraničních přechodech, na letišti Ruzyně a na dvou železničních nádražích v Praze je věková skupina francouzských turistů rovnoměrně rozložena do všech věkových kategorií. Hlavní důvody návštěvy České republiky jsou: obchodní cesty, rekreace, zábava.

2. Vztahy mezi Českou republikou a Francií

2.1 Česko-francouzské vztahy ²⁷

Místa francouzské paměti v českých zemích nejsou příliš početná, neboť takovéto místo je charakteristické především svou stálostí. V neustále zmítané střední Evropě však diskontinuita hrála významnou roli, tato místa paměti tedy fungovala jen narázově. Také památný Slavkov patří mezi francouzské stopy, dokonce prvořadého významu.

Spolu s ním jsou to místa, jež vznikala například v souvislosti s pobytem významných Francouzů (král Karel X. je spojen se zámekem v Buštěhradě, markýz La Fayette s olomouckým vězením) nebo je vytvořily umělecké výměny (např. Spolek výtvarných umělců Mánes). Hlavně v meziválečném období fungovaly pevné vazby mezi první Československou republikou a Francií. Bohatým zdrojem byla společná paměť francouzských legionářů.

Země Koruny České udržovaly vzájemné vztahy s Francií na politické, ekonomické i kulturní úrovni již od středověku. Francouzsko-česká spolupráce se však začala plně rozvíjet asi v polovině 19. století. Český národ se v rámci Rakousko-Uherska snažil o co největší autonomii a první známkou odporu byla právě snaha o kulturní, morální a intelektuální emancipaci. V této chvíli se vytvářela vazba mezi Prahou a Paříží.

Jan Lucemburský, který byl vychován na francouzském dvoře, byl v roce 1311 korunován na krále českého. 26. srpna 1346 padl jako vazal francouzského krále na straně Francie v bitvě proti Anglii u Kresčaku. Jeho syn, rovněž vychovaný na francouzském dvoře, se oženil s Blankou z Valois a ještě více tak upevnil vztahy mezi oběma zeměmi. V roce 1355 se stal císařem a přijal jméno Karel IV. Francouzskému architektovi Matyáši z Arrasu svěřil stavbu chrámu sv. Víta, inspirovanou katedrálami v Narbonne a Rodez. Dal podnět k založení univerzity v Praze po vzoru Sorbonny.

Husitské bouře měly za následek odcizení obou zemí. Bylo to způsobeno zejména šířením zpráv o „nesnášenlivosti českých kacířů“ ve Francii. Tento názor byl ještě umocněn rostoucím německým vlivem. Po bitvě na Bílé hoře 8. listopadu 1620 byl tento vliv vystřídán rakouskou nadvládou. Francie otevřela v Praze svůj konzulát již v roce 1897, v době, kdy české země byly ještě součástí Rakousko-uherské monarchie. Mezi mladými evropskými národy hledala možné spojení pro případnou odvetu proti Německu.

Jan Neruda píše sbírku básní „Pařížské obrázky“ a objevuje pro českou literaturu Julese Verna. Ve výtvarném umění se v druhé polovině 19. století objevuje výraz „Čeští Pařížané“. Paříž se stává druhým domovem pro Václava Brožíka, Vojtěcha Hynaise, Alfonse Muchu či Františka Kupku aj. (viz výše)

---

²⁷ Hnilica J., Francouzský institut v Praze 1920-1951, Mezi vzděláním a propagandou, Karolinum, Praha, 2009

Česká snaha o začlenění se do evropského kulturního hnutí se ve Francii setkává s velkou odezvou. V roce 1886 je v České republice založena první Alliance française (Francouzská aliance²⁸).

Na začátku 20. století vychází v Čechách velké množství francouzské literatury. Nejvíce jsou vydávány knihy Julese Verna, Emila Zoly, Honoré de Balzac nebo Alexandra Dumase. Tomáš G. Masaryk i Edvard Beneš jezdí do Francie velmi často. Edvard Beneš se zapisuje na pařížskou Sorbonnu. Ernest Denis, francouzský historik, zakládá na Sorbonně časopis La Nation Tchèque (Český národ).

Vážnost a důležitost francouzského jazyka potvrzovala i mnohá odborná díla, která byla souběžně v českém i francouzském jazyce.

V průběhu první světové války se Paříž stala metropolí československých emigrantů, mezi které patřili i T. G. Masaryk a E. Beneš, budoucí prezidenti první republiky. Francouzská vláda jako první uznala nezávislost Československa, a to ještě před jejím oficiálním vyhlášením 28. října 1918.

Francie také jako první poslala k československému prezidentovi svou delegaci s pověřovacími listinami. Francouzské velvyslanectví si zvolilo za své sídlo Buquoyský palác, kde zůstalo dodnes. Jako výraz vděku se město Praha 13. července 1919 odělo do francouzských barev a vzdalo hold Francii, která na straně Spojených států sehrála svou roli v nezávislosti Československa. Pražané se dokonce shromáždili před Buquoyským palácem. Následující den se francouzský státní svátek stal příležitostí k uspořádání lidového bálu na Žofíně, jakož i recepce v Buquoyském paláci za účasti Tomáše Garrigua Masaryka, jenž se stal prezidentem Československé republiky. Toho dne českoslovenští vojáci poprvé pochodovali pod pařížským Vítězným obloukem. Generál Pellé tehdy řídil francouzskou vojenskou misi. Tento důstojník sehrál prvořadou úlohu při zrodu nové československé armády. Mezi armádami obou zemí se zrodila velká vzájemná důvěra, která se dále prohloubila úzkou spoluprací. Následně se rozvinuly úzké styky také v kulturní oblasti.

Společně s Ernestem Denisem plánuje budoucí prezident vznik samostatného československého státu. V říjnu 1920 otvírá Ernest Denis za velké slávy Francouzský institut v Praze. Institut má v České republice téměř statut univerzity a rychle si získává české intelektuály.

---

²⁸ První Francouzská aliance v České republice vznikla v roce 1886. V roce 1938, na konci první Československé republiky, existovalo již na 77 Francouzských aliancí po celém území České republiky. Tato síť přestala existovat po německé invazi do tehdejšího Československa. I když se po Druhé světové válce začala síť Francouzských aliancí postupně obnovovat, tento proces byl v padesátých letech úplně pozastaven. Po sametové revoluci se síť aliancí znova obnovila, a to hlavně díky úsilí Ministerstva zahraničních věcí a angažování se regionální státní správy.

Momentálně má Francouzská aliance 6 regionálních poboček umístěných v Brně, v Českých Budějovicích, v Liberci, v Ostravě, v Pardubicích a v Plzni. Tato asociace podléhá českému právu, je apolitická a nekonfesionální. Její řízení je v rukou správní rady a vede ji francouzský ředitel, který se zodpovídá předsedovi Správní rady. Ta či ona Francouzská aliance se liší dle regionu, ve kterém se nachází. Každá z nich je v přímém kontaktu s regionálním prostředím, s místními organizacemi, samosprávou a českou veřejností v celé její rozmanitosti. Síť Francouzských aliancí jedinečným způsobem doplňuje činnost Francouzského institutu v Praze, jehož aktivity se vztahují hlavně k hlavnímu městu a týkají se hlavně inovování a experimentování v kulturní oblasti. Oddělení kulturní akce a spolupráce Francouzského velvyslanectví rozvíjí a zaštiťuje tyto aktivity v mezinárodním a mezivládním politickém rámci.

Přednáší zde například Hubert Beuve-Méry nebo Vladimír Jankélévitch. Francouzská lycea zakládají české sekce a v Dijonu nebo Nîmes tak studuje velké množství českých studentů.

Třicátá léta minulého století byla obdobím úpadku vzájemných vztahů. V roce 1938 došlo k podpisu Mnichovské dohody, kterou prezident Francouzské republiky Jacques Chirac označil v roce 1997 za „hanebnou demisi demokracií“.

V průběhu druhé světové války se kontakty udržovaly v Londýně mezi exulanty. Byl to také bývalý odbojář Maurice Dejean, který 7. září 1945 jako velvyslanec Francie obnovil činnost úřadu v Buquoyském paláci.

Ve 20. letech se v Čechách rozvíjí literární směr poetismus, který se později pod vedením Vítězslava Nezvala aktivně hlásí k Bretonovu Manifestu surrealismu a surrealistickému hnutí vůbec. Čeští a francouzští surrealisté udržují hojně styky. André Breton několikrát navštívuje Prahu a vydává spolu s Vítězslavou Nezvalou francouzsko-český bulletin.

Druhá světová válka je bohužel tvrdým zásahem do česko-francouzských vztahů. Je konec vzájemným setkáním i literárním snahám. Naděje, že konec války bude návratem zlatého věku česko-francouzských vztahů v roce 1948, mizí v komunistické diktatuře.

Rok 1968 je konečným zklamáním nadějí a do Francie emigruje několik osobností české kultury, mezi nimi i Pavel Tigríd, básník Petr Král nebo spisovatel Milan Kundera. Pavel Tigríd pracuje ve vysílání rádia Svobodná Evropa.

Francie prožívá bouře kolem roku 1968 velmi intenzivně. François Mitterrand se jako první prezident západní Evropy setkává s představiteli českého disentu.

Sametová revoluce je dostatečným impulsem pro opětovné rozvíjení česko-francouzských vztahů. Znovu je otevřen Francouzský institut v Praze a Francouzská aliance v Brně, zakládá se Francouzský ústav pro výzkum ve společenských vědách (CEFRES), Francouzské lyceum i francouzsko-české gymnázium v Helichově ulici. Francouzská ambasáda poskytuje českým studentům řadu stipendií. Česká gymnázia navazují kontakty s různými francouzskými lycey. Po vstupu České republiky do Evropské unie se zvýšil počet studentů firmám uchytit se na českém trhu. Zároveň organizuje společenské akce s cílem prohloubit francouzsko-české vztahy.

Koncem 80. let minulého století se rýsují hluboké změny, které dostávají konkrétní podobu zahájením Gorbačovovy „perestrojky“. V tomto kontextu přijel v prosinci 1988 prezident Francouzské republiky François Mitterrand do Československa. Během své návštěvy se sešel s prezidentem Husákem, kterého vybídl k provedení změn v zemi. Během této cesty se F. Mitterrand chtěl setkat s disidenty, mezi kterými byl i Václav Havel, a pozval je 9. prosince 1988 do Buquoyského paláce. Toto setkání bylo prvním oficiálním uznáním českého disentu. Sametová revoluce umožnila návrat ke kvalitním dvojstranným stykům.²⁹

---

²⁹Československo-francouzské vztahy v diplomatických jednáních (1940 - 1945), Kuklík J., Karolinum, Praha 2005

S nástupem komunistů k moci se francouzsko-československé styky výrazně zhoršily. Francouzské velvyslanectví bylo hlídáno a marginalizováno, francouzsky mluvící lidé a přátelé Francie byli obtěžováni. Temné období vyvrcholilo v roce 1951. Došlo totiž k vyhoštění francouzského konzula v Bratislavě, k uzavření Francouzského institutu v Praze a k přerušení leteckého spojení mezi Prahou a Paříží.

Smrt Stalina v březnu 1953 přinesla určité uvolnění styků mezi oběma zeměmi. Francouzský velvyslanec se zaměřil na kulturní činnost. Nicméně bylo to krátkodobé zlepšení styků. Nepříznivý vývoj v roce 1956, potlačení povstání v Budapešti a alžírská válka přivodily jejich nové zhoršení.

V roce 1964 bylo nastartováno na dlouhodobější zlepšení a v letech 1966 až 1969 se vzájemné kulturní styky rozvíjely normálně. Po „normalizaci“, která následovala po Pražském jaru v roce 1968, mnoho intelektuálů opustilo zemi (Milan Kundera aj.).

Společnost Jana Husa založena J.Derridou, podporovala aktivity českého disentu, ke kterému patřilo i sdružení VONS (Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných) nebo signatáři Charty 77. Tato společnost se zaměřila na materiální, ale především intelektuální pomoc československým vysokoškolským učitelům a studentům, kteří nesměli pokračovat v práci a studiu.

Až do roku 1989 organizovala Společnost Jana Husa tajná setkání a kontakty mezi československými a francouzskými intelektuály. Její činnost umožnila disidentům udržovat kontakty se zahraničím a zachovat si tak určitou intelektuální a vědeckou úroveň. Odbojný novinář Pavel Tigrid, jenž se účastnil vzniku české redakce Rádia Svobodná Evropa, významně přispěl k informovanosti českého disentu. Počínaje rokem 1960 vydával ve Francii kulturně-politickou revue Svědectví a každé čtvrtletí posílal 20 000 jejích výtisků do komunistického Československa. 10. dubna 2007 místopředseda české vlády Alexandr Vondra odhalil v pařížské ulici Croix des Petits Champs pamětní desku na počest Pavla Tigrida.³⁰

---

³⁰ Vystoupení prezidenta České republiky na recepci u příležitosti státního svátku Francie

Datum: 14. 7. 2010, Praha

Vážený pane velvyslanče, paní Lévy, dámy a pánové, děkuji Vám za pozvání na dnešní oslavu státního svátku Francie, za milé přivítání a za možnost Vás touto formou v tento slavnostní den pozdravit. 221. výročí pádu Bastily si v dnešní den připomínáme i my, v České republice. Rok 2010 je však také kulatým výročím vzniku dnešní francouzské vlajky, která právě v roce 1790, tedy před 220 lety, získala svou dnešní formu. Stejně tři barvy se po vzniku Československa v roce 1918 staly i našimi národními barvami. Pod těmito vlajkami Francouzi a Češi – společně s dalšími spojenci – bojovali za naši svobodu během druhé světové války a jsem rád, že jsou tu s námi i dnes pamětníci tehdejších událostí. Jistě si na tomto místě mohu dovolit vzpomenout i generála de Gaulle, od jehož narození letos v listopadu uplyne 120 let. De Gaullův apel z 18. června 1940 adresovaný „Svobodným Francouzům“ a jeho celkové angažmá ve druhé světové válce významným způsobem ovlivnily její průběh a výsledek. Česko-francouzské vztahy mají mnohaletou tradici. Nemáme sice identický názor na všechny věci v dnešní Evropě a ani naše ekonomiky nemají zcela stejné parametry. Naše vztahy se však pozitivně rozvíjejí ve všech oblastech – v politice, hospodářství, kultuře i mezilidských kontaktech a je to k prospěchu obou zemí. Protože je, vážený pane velvyslanče, tato státní recepce Vaše první zde na francouzském velvyslanectví v Praze po nástupu do nové funkce, dovoluji Vám, abych Vám popřál během Vaší mise u nás mnoho úspěchů. Ještě jednou děkuji za možnost být zde dnes s Vámi a gratuluji Vám, pane velvyslanče, a všem Francouzům k dnešnímu státnímu svátku. Václav Klaus, rezidence velvyslance Francouzské republiky, Praha, Malá Strana, 14. července 2010.

2.2 Partneři v Evropské unii

Od 1. května 2004 je Česká republika členem Evropské unie. Z tohoto titulu je blízkým partnerem Francie. V letech 2008 a 2009 byly Francie (2. pololetí 2008) a poté Česká republika (1. pololetí 2009) pověřeny předsednictvím Evropské unie. Tato zkušenost posílila vzájemné spolupráce a výměn ve všech oblastech a na všech úrovních (politický dialog, ekonomická partnerství, vědecká spolupráce, vysokoškolské výměny, kulturní projekty). Instrukce, které posilují česko-francouzské vztahy a spolupráci v České republice jsou:

1. Francouzský institut v Praze

Francouzský institut má bohatou kulturní tradici, funguje jako centrum pro « frankofonní » zájemce. Ale může být také centrem pro Francouze v České republice, kteří mají potřebu potkat svoji kulturu a jiné Francouze. Můžou zajít do kina, na vernisáž a nebo jen do kavárny.

Institut byl založen v roce 1920, francouzským historikem Ernestem Denisem a nesl jeho jméno.

Institut brzy rozšířil své aktivity o právo, jehož výukou byl od října 1928 pověřen Hubert Beuve-Méry, budoucí zakladatel deníku Le Monde, a dále o ekonomii a dokonce i lékařství. Tyto změny a jejich následné prohlubování odpovídaly mnohostranným zájmům. V roce 1930 tak vznikla komise právních francouzských studií ve slovanských zemích, která byla pověřena věnovat se těsnějším připoutáním těchto zemí k latinskému občanskému právu.

Pro potřeby překladatelů byly v roce 1927 otevřeny speciální kurzy a v roce 1928 vznikla francouzsko-česká skupina literárních studií. Jazykový kurz češtiny pro Francouze byl dokonce financován ministerstvem zahraničních věcí v Praze. V roce 1930 vytvořil Jean Prunet vědeckou a ekonomickou sekci. Při zahájení školního roku 1930–1931 měl Institut pět sekcí: literární, historickou a filologickou, katedru politické ekonomie vytvořenou městem Paříží, vědeckou sekci, sekci technickou (chemie, elektřina, stavebnictví a lékařství) a všeobecnou sekci, která byla určena československým pedagogům, kteří si přáli doplnit si své vědomosti o Francii a o pedagogických metodách francouzského školství.

Tento rozvoj by nebyl možný bez nových prostor. Kromě nedostatečné kapacity neodpovídaly v Ostrovní ulici ani prestiži nutné pro Maison de France. Po různých studiích byl nakonec vybrán pozemek ve Štěpánské ulici. Od roku 1932 se však zhoršovaly podmínky úředníků, Louis Eisenmann musel přistoupit ke značnému snížení příplatků. I přes všeobecné materiální problémy fungoval Institut dobře. Důkazem je i to, že Louis Eisenmann nemusel do Prahy od léta 1934 do léta 1936 vůbec přijet.

V roce 1934 se na večerních kurzech Alliance française shromáždila tisícovka posluchačů. Ve skutečnosti bylo období 1934–1936 pro rozpočet Service des oeuvres

françaises l'étranger (Úřadu pro francouzské aktivity v zahraničí), na němž byl Institut finančně závislý, obdobím vyschlých zdrojů.

Bylo nutné vydržet do roku 1937, kdy Lidová fronta ve Francii oživila velkorysou politiku. Návštěva Jeana Zaye, ministra národního školství, v září 1936 svědčí o obnoveném zájmu pařížských představitelů o kulturní aktivity.

Po smrti Louise Eisenmanna se do čela Institutu postavil rektor Charléty, který stál také v čele pařížské univerzity. Již tento samotný fakt svědčí o tom, jaký význam byl Institutu přikládán.

V letech 1936–1937 měl Institut v uzavřených kurzech více než osm set studentů, a stal se tedy jakousi malou univerzitou, přičemž hrál roli „vlajkové lodi“ kulturních aktivit v Československu.

Společně s londýnským institutem byl (francouzským ministerstvem zahraničí) považován za jeden z neaktivnějších francouzských institutů v zahraničí.

Seznam přednášejících, kteří byli ve styku s Institutem Ernesta Denise, čítá více než 350 jmen: působivou skupinu tvořili spisovatelé, novináři, politikové, vysocí úředníci, hudebníci, umělci, a především univerzitní profesori.

V roce 1935 přijel do Prahy André Breton doprovázen Paulem Éluardem. Tato návštěva Prahy byla pro dějiny meziválečného surrealismu významnou událostí. O pět let dříve do Prahy zavítal i André Maurois, v městské knihovně (Institut nebyl dostačující) se na jeho přednášce tísnilo 800 posluchačů. Institut Ernesta Denise v roce 1931 také inicioval vznik Asociace přátel Institutu, která se zabývala uměleckými aktivitami.

Francouzský institut v Praze vzešel z úvah o „evropeizaci“ české otázky na jedné straně, na straně druhé z francouzské strany o posílení své pozice ve Střední Evropě. Z tohoto důvodu hledal své místo od začátku mezi „vzděláním“ a „propagandou“.

Francouzský institut v Praze byl původně brán jako skutečná univerzita a v současnosti je multidisciplinárním kulturním centrem: je to místo, které má mnoho podob. Je to centrum výuky francouzštiny, místo konání kulturních akcí, kulturní partner a platforma pro kulturní setkávání. Jeho cílem je přiblížit aktuální francouzskou kulturu, hostit zajímavé projekty, uvádě novátorská díla. Ale také iniciovat setkání mezi českými a francouzskými umělci, rozvíjet stále vztahy mezi oběma zeměmi se silnou kulturní tradicí...³¹

Francouzský institut v Praze má tedy bohatou a slavnou historii. Otázka je, jestli ještě může tak zazářit, jako zářil v naší historii. Bude určitě hodně záležet na tom, jak se mezi mladou generací rozšíří zájem o Francii a vše s ní spojené. Není asi reálné myslet, že nastane stejná situace jako kolem roku 1930. Anglický jazyk a německý převládá v České republice. Ale ekonomická spolupráce, Francouzi žijící v České republice a jiné další vlivy možná přispějí k tomu, že se třeba Francouzský jazyk přesune na lepší místo v zájmu Čechů.

---

³¹ www.ipf.cz

2. Francouzský konzulát

Francouzské velvyslanectví v Praze zastupuje francouzskou vládu u místní vlády. Konzulát má za úkol hájit zájmy francouzských státních příslušníků, ať už se jedná o lidi, kteří v zemi žijí krátkodobě nebo trvale. Francouzi žijící v České republice, registrovaní na konzulátě, zde také hlasují v případě prezidentské volby nebo referenda.

3. Francouzské lyceum

Vytváří multikulturní prostředí, kde se protíná česká, francouzská a jiná kultura.

4. Francouzská obchodní komora

Francouzsko-česká obchodní komora byla založena v březnu 1996 a velmi rychle si získala podporu francouzských společností působících v České republice. Dnes má FČOK 85 členů, z čehož 65 % tvoří "francouzské" firmy, 28 % české firmy a 6 % firmy s mezinárodní účastí. Mezi členy patří i některé asociace a individuální členové.

5. Cefres

Cefres je ústav pro výzkum, který spadá pod ředitelství Univerzitní vědecké a výzkumné spolupráce francouzského Ministerstva zahraničních a evropských věcí. Jeho hlavním posláním je rozvíjet vědecké sítě v České republice a ve střední Evropě a zprostředkovávat kontakty mezi univerzitními a výzkumnými středisky ve Francii a ve střední Evropě v oblasti humanitních a společenských věd.

2.3 Francouzské firmy v České republice

Podle ČTK patří Francouzi k nejvýznamnějším investorům v České republice. Francouzské společnosti jsou přítomné ve všech hlavních sektorech českého průmyslu, především pak ve službách, v automobilovém průmyslu, výrobě stavebních materiálů či v stavebnictví.

Podle statistiky ČNB činily v letech 1993 až 2006 přímé zahraniční investice z Francie zhruba 126,3 miliardy korun. Rovněž podle statistik vládní agentury CzechInvest patří francouzské společnosti k nejvýznamnějším investorům v ČR, byť nedosahují takových objemů, jako například firmy z Německa či Japonska. Francouzské projekty tvořily pět procent z objemu investic, které v letech 1993 až 2006 zprostředkoval CzechInvest.

Société Générale, francouzská banka koupila v roce 2001 60 procent akcií české Komerční banky (4 035 CZK, 1,03%) za 40 miliard korun.

Toyota (108 USD, -1,81%) Peugeot (51 EUR, 0,59%) Citroën Automobile (TPCA). V novém závodě v Ovčárech u Kolína japonsko-francouzská společnost od února 2005 vyrábí tři typy malých vozů, Toyotu Aygo, Peugeot 107 a Citroën C1. TPCA zatím investovala přes 18 miliard korun a zaměstnává kolem 3500 lidí.

Veolia (61 EUR, -0,91%). Veolia je vedoucí firmou na českém vodohospodářském trhu, poskytuje služby čtyřem milionům lidí a zaměstnává asi 6000 osob. Do konce roku 2005 v ČR investovala více než 12 miliard korun, ovládá například Pražské vodovody a kanalizace, Středočeské vodárny, Středomoravskou vodárenskou, Vodovody a kanalizace Hradec Králové či Severočeské vodovody a kanalizace.

Faurecia, výrobce autodílů, který má v ČR již tři závody, otevře další v Písku; podle údajů CzechInvestu společnost v Česku již investovala téměř čtyři miliardy korun.

Schneider Electric (37 USD, -2,29%), výrobce elektrotechnických součástek v Písku, do něhož společnost investovala od roku 1993 zhruba 630 milionů korun, patří mezi největší továrny skupiny Schneider Electric v Evropě.

Saint-Gobain, francouzský výrobce stavebních materiálů kontroluje výrobce technických tkanin a skleněných vláken Saint-Gobain Vertex z Litomyšle na Svitavsku. Vinci (53 EUR, -0,75%) - jeden z největších stavebních koncernů světa v Česku ovládá Stavby silnic a železnic a Průmstav.³²

To, co platí u jiných národů, platí u Francouzů daleko více. Rádi spolupracují se subjekty, jež mají příbuzný vztah s jejich domovem. Rádi se obklopí tím, co jim připomíná jejich domov. Vytvoří se jakýsi neoficiální prostorové ohraničení, svůj vlastní prostor, kterým se oddělí od majoritní společnosti, ale zároveň tvoří jeho součást.

Na Praze 5, na Smíchově se zformovala tzv. neoficiální „francouzská čtvrť“, tvoří ji několik styčných bodů. Bývalý Carrefour³³, Francouzské lyceum, hotel Ibis, park Sacré Coeur, bytová zástavba s francouzskými nájemníky. Carrefour byl ze začátku velmi důležitý pro přicházející Francouze. Určitě z důvodu jistoty, něčeho známého. Carrefour jim zajišťoval možnost nákupu věcí, na které byli zvyklí, což bylo pro Francouze velmi důležité. Carrefour byl ze začátku jakýsi středobod i nových kontaktů s krajany.³⁴

---

³² http://www.france.cz/IMG/pdf/doc_Nejvyznamnejsi_francouzske_firmy.pdf

³³ Carrefour (z francouzského výrazu pro křižovatku) je francouzský maloobchodní řetězec nabízející potravinové a nepotravinové zboží. Společnost vznikla v roce 1959. Carrefour působil i v Česku a používal slogan „Carrefour, ten je levnější!“ První hypermarket na našem území byl otevřen 11. listopadu 1998 v Plzni, v roce 2001 byl otevřen první pražský hypermarket Carrefour na Smíchově. Svou činnost ale vzhledem k tvrdé konkurenci k 1. červnu 2006 ukončil a svých 11 supermarketů přenechal řetězci Tesco.

³⁴ Mí francouzští studenti mi vyprávěli, že jejich manželky (před několika lety), které je v České republice doprovázely, neměly možnost najít si zaměstnání, staly se tedy (ne)dobrovolně ženami v domácnosti. Ráno dovezly děti do školy, pak jely nakupovat do Carrefouru, kde měly možnost potkat ženy v podobné situaci. Byl křižovatkou i ve smyslu kulturním.

3. Migrace

„Odjet... Kdo nesnil o cestování během svého mládí? Migrace, které nejsou nucené, ale svobodně rozhodnuté, bez násilí, kvůli studiu, práci, příchuti svobody, zvědavosti, ambicím, lásce. Tyto migrace probíhají v dnešní době v naprosté tichosti a zapadají do pracovního světa“

Madeleine Gauthier

V současné době významné migrační proudy a související rozličné problémy s integrací migrantů do nových majoritních společností především ve vyspělých zemích představují jeden z nejcitlivějších a současně potenciálně nejvýbušnějších globálních problémů lidstva.

Tato problematičnost se umocňuje tím, že často nejde o jednosměrný záměr a pohyb (z chudších do bohatších zemí), ale ve hře je i přítomnost západního obyvatelstva v rozvojových zemích a poptávka, kdy mnohé vyspělé země, zejména z důvodů nízké fertility a stárnutí vlastních populací začínají soutěžit o zahraniční pracovní sílu, která má především napomoci chodu ekonomiky, resp. též zacelení mezer na trhu práce daných imigračních zemí.

Migrace obyvatelstva je široce podmíněný proces. Z této komplexní povahy migrace vyplývají i základní otázky, které si sociální vědci při výzkumu a finální snaze tvořit teorie musejí klást, zejména:

Kdo jsou ti, kteří migrují a jaké jsou jejich charakteristiky a jak se liší od obecných charakteristik populace, z níž odcházejí?

Jaké jsou příčiny migrace, proč k migraci dochází, z jakých důvodů dané skupiny lidí migrují a případně proč migrace v čase trvá?

Jaké jsou příčiny migrace, proč k migraci dochází, z jakých důvodů dané skupiny lidí migrují a případně? Proč existuje reemigrace?

Jak lidé migrují, skupinově nebo samostatně; je migrace součástí jejich životního cyklu?

Jaké je jejich chování v cílových zemích migrace?

Jaké adaptační nebo integrační strategie volí, nebo volit musí?

Co daná migrace způsobuje u samotných migrantů, v místě přistěhování i v místě, odkud migrovali?

Jaké jsou migrační politiky a integrační strategie migračních skupin a institucí v cílových zemích?

1) Problematika studia migrací je interdisciplinární, přičemž největší zastoupení mají reprezentanti sociologie, ekonomie, sociální antropologie, etnologie, sociální geografie, práva, demografie, historie, psychologie, politologie a urbanismu. Rovněž tak je z daného patrné, že neexistuje, a patrně ani existovat nebude, jediná teorie migrace z důvodů nemožnosti sjednocujícího pokrytí daného tématu.

2) Podle uchopení problematiky (filozofie i metodického přístupu) se teorie/koncepty dělí na mikro nebo makro-úrovňové. Zatímco prvá tradice se soustředí zejména na jedince, případně rodinu nebo domácnost a jejich chování svázané s daným mikrosociálním prostředím, makroúrovňová perspektiva zdůrazňuje ekonomické, sociální a politické okolnosti, jejichž kontext vytváří prostředí, ve kterém daný jedinec-migrant pohyb realizuje.

Základní jednotkou analýzy je v tomto případě např. stát a agregované migrační ukazatele, jako např. migrační proud. Analogicky je prvá perspektiva logicky svázána s kvalitativními analýzami a idiografickým přístupem zatímco druhý směr je spíše charakteristický kvantitativním a nomotetickým pojetím.

3) Drtivá většina z tzv. teorií migrace nejsou v pravém slova smyslu teoriemi. Nesplňují totiž některá základní kritéria, která v případě teorií musí být dodržena například, nemají obecnou platnost, jednotlivé části nejsou logicky provázány nebo nemají současně funkci explanační i predikační. Často tedy jde spíše o tzv. koncepty, perspektivy, přístupy, modely či prostou kumulaci nahromaděných pravidelností.³⁵

Francouzská migrace má trochu jiné destinace dnes než v minulosti, kdy Francouzi migrovali například do svých bývalých kolonií v Subsaharské Africe.

Francouzi migrují do České republiky za prací, studiem, stáží a také za láskou, zážitky nebo i za hledáním sebe sama. Migrují dobrovolně, dle vlastního výběru. Migrují krátkodobě nebo dlouhodobě. Česká republika nemusí někdy být cílovou destinací.

Migrace je chápána jako: změna trvalého pobytu. Z tohoto hlediska můžeme migraci dělit na vnitřní a mezinárodní. Vnitřní migrace je definována jako změna trvalého pobytu za hranice určité administrativní jednotky, zpravidla obce. Mezinárodní migrace je definována jako změna obvyklého pobytu za hranice státu, OSN stanovuje limitní hranici jednoho roku pobytu za hranicemi daného státu.

Zatímco vnitřní migrace je z hlediska statistiky podchycena v Hlášení o stěhování, je sledování mezinárodní migrace značně problematické. Mezinárodní migrace má důležité politické, ekonomické, sociální, demografické, psychologické a kulturní dopady jak na emigrační, tak i na tranzitní a zejména imigrační země.

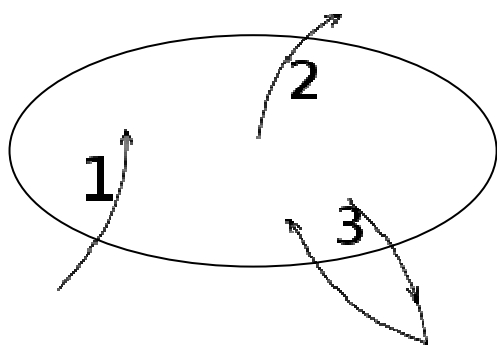
Obecně jsou migrační trendy ve světě charakterizovány dvěma základními směry migračních pohybů: Jih-Sever a Východ-Západ. Jednotlivé trendy světové mezinárodní migrace jsou ovlivňovány specifickými vlivy, které jsou obecně označovány jako "push" a "pull" faktory.

---

³⁵ Dušan Drbohlav, Zdeněk Uherek - Reflexe migračních teorií

Na jejich základě lze dělit mezinárodní migraci do dvou hlavních proudů: Ekonomická nestabilita změna životních standardů, rychlý demografický růst, válečné, náboženské a národnostní střety, zhoršování kvality životního prostředí jsou označovány jako "push" faktory. Naopak "pull" faktory přitahují migranty především do západních zemí. Jsou to např. politická stabilita, ekonomická prosperita, vysoká kvalita života, svoboda a možnost seberealizace.

„Pracovního migranta“ lze úzce definovat jako: osobu, která vstupuje do země jako cizí pracovní síla na pozvání vlády nebo budoucího zaměstnavatele, dále to může být osoba, která vstoupila do země samostatně za účelem nalezení práce v zahraničí (dlouhodobější, sezónní, příhraniční pracovní aktivity, „brain drain“ odliv mozků- ze Střední a Východní Evropy).

- 1 - imigrace
- 2 - emigrace
- 3 - reemigrace

Lidé migrovali odjakživa, v historii putovali za lepší půdou, v důsledku přírodních katastrof nebo z politických a náboženských důvodů. Od 17. století začali lidé více migrovat také z ekonomických důvodů, do měst a hospodářsky se rozvíjejících oblastí je lákaly lepší možnosti obživy. Cílovými zeměmi migrantů byly v té době nejčastěji Spojené státy, Kanada, Austrálie a Nový Zéland. Od 17. století do druhé světové války odešlo z Evropy zhruba 82 milionů lidí. Po druhé světové válce se Evropa stala ze zdrojové oblasti migrace spíše cílovou destinací, přicházeli sem občané bývalých kolonií i dalších zemí Asie, Afriky nebo Latinské Ameriky.

Migraci lze také dělit z časového pohledu na krátkodobou, dlouhodobou, trvalou nebo opakovanou. Podle příčiny migrace pak lze rozlišovat například migraci studijní, pracovní, za účelem podnikání nebo sloučení rodiny. Také lze rozlišit migraci dobrovolnou či nucenou. Lidé mohou migrovat uvnitř země, například z venkova do měst nebo mezi státy. Pokud migrant překročí hranice státu a žije mimo zemi svého původu déle než rok, stává se tzv. mezinárodním migrantem.

Jejich počet neustále roste, v sedmdesátých letech dvacátého století jich bylo přes osmdesát milionů, dnes už je mezinárodních migrantů podle odhadu OSN více než 190 milionů. Pokud je člověk donucen migrovat v rámci svého státu (například v důsledku války či politického a náboženského pronásledování), stává se tzv. vnitřně vysídlenou osobou. Jejich počet je odhadován na 23 milionů.

Skladba imigrantské populace v jednotlivých zemích se liší, často je ale dána geografickými vazbami (např. Mexičané ve Spojených státech, Albánci v Itálii) a koloniální minulostí (např. Indové a Pákistánci ve Velké Británii, Alžíráné ve Francii, Indonésané v Holandsku).

Ani jeden z těchto principů ale neplatí absolutně a skladba přistěhovalecké komunity je často dána také předchozí imigrační či azylovou politikou (např. v případě Turků v Německu nebo Íránců ve Švédsku). Roli při rozhodování migranta o výběru cílové země často hraje přítomnost migrantské komunity v této zemi. Na druhé straně ale migrační toky velmi pružně reagují na změny v migrační politice jednotlivých zemí, například zpřísnění vízové politiky nebo naopak její liberalizaci.

Migrace v rámci Evropy, které jsou většinou podloženy kontextem pracovním, nebo studijním, které probíhají často na dobu určitou, zanechávají stopy na našich evropských kulturách, umožňují kulturnímu pronikání do jiných kultur.

Migranti si sebou odvázejí jiné kulturní prvky, kterými ovlivňují své prostředí. Napomáhá k větší otevřenosti k multikulturalismu. Zároveň nabádá k otázce, jestli nemůže ovlivňovat a modifikovat národní identity.

3.1 Česká republika a migrace

Česká státní idea v zásadě spočívá v prioritě eticky rozvržené individuální jedinečnosti jako vůdčí autority svobodného jednání a svobodného pospolitého života v individuálně občanském a národně státním smyslu. Její filosoficko-etický základ lze vymezit jako důraz na rozhodující postavení autotity individuálního, v poloze přirozeného zákona mravně vázaného svědomí a rozumu. Odtud v první řadě pochází její demokratismus.

Zde je hlavní, rozhodující důvod, proč se právě v českém království po vzniku pražské univerzity postupně zrodila první evropská reformace, tedy hnutí, jež se časem v severozápadní Evropě stalo náboženskou půdou vzniku moderních evropských demokracií a v návaznosti na ně, tentokrát globálně zaměřené demokracie americké.³⁶

Česká republika se v posledních letech stala vyhledávanou zemí lidí migrujících za prací. Přítom přístup a uplatnění na trhu práce má významný dopad i na formy začleňování migrantů, kteří se v zemi usadí natrvalo, a v důsledku toho i na integraci druhých a dalších generací jejich potomků.

Vnímat souvislost mezi migrací a rozvojem je vnímat migrace, které ovlivňují země vysílající i přijímající a jak situace v konkrétních zemích či regionech naopak ovlivňuje migraci. Přesto je téma migrace a rozvoje vnímáno dnes jako nové. Nově se totiž začal zdůrazňovat pozitivní vliv, který může migrace na rozvoj mít, zejména v souvislosti s bojem proti chudobě. Vnímání souvislostí mezi migrací a rozvojem na politické úrovni pak může vést k většímu tlaku na koherentní přístup k migračním a rozvojovým politikám. Téma migrace a rozvoj se věnuje třem dílčím oblastem.

---

³⁶ Evropská tyranie, Bednář M., Cep, Praha, 2003, str. 123

První oblast zkoumá relevantní teorie a jejich odraz v praxi.

Druhá se zaměřuje na to, jak je deklarovaný globální přístup k migraci zohledňován na úrovni české a evropské migrační politiky.

Třetí oblast se věnuje regionům, ze kterých přicházejí migranti do České republiky, a tomu, jak jsou tyto regiony migrační zkušeností svých obyvatel (jejich odchodem, návratem, kontaktem s domovem) formovány.

Volným pohybem osob se rozumí nejen právo cestovat a pobývat v rámci Evropského společenství (ES), ale především právo pracovat, podnikat a usazovat se na území kteréhokoli členského státu. Mnoho nadnárodních podniků se usídlilo v České republice, i z toho důvodu se v České republice začali objevovat cizinci převážně ze Západní Evropy.

Historii volného pohybu osob je možno rozdělit do tří fází:

První fází je období před podepsáním Smlouvy o EU, tedy ještě před vytvořením modelu tří pilířů. Spolupráce mezi vládami jednotlivých členských států postrádala formální institucionální rámec a byla omezena na projednávání konkrétních případů. Zpočátku byla zaměřena pouze na problematiku pohybu pracovních sil v rámci společného trhu vytvořeného Smlouvou o Evropském hospodářském společenství. V souvislosti s rostoucím problémem boje proti mezinárodnímu terorismu, radikalismu, extremismu a násilí byla v roce 1975 ministry vnitra členských států vytvořena skupina TREVI. Později se pracovní náplň skupiny rozšířila o fotbalové výtržnictví a organizovaný zločin.

Zásadním krokem k dokončení vnitřního trhu bylo přijetí „Jednotného evropského aktu“ v roce 1986, který stanovil cíl vytvořit vnitřní trh jako prostor volného pohybu zboží, osob, služeb a kapitálu do 31. 12. 1992. Odstraňování překážek volného pohybu osob a kontrol na vnitřních hranicích probíhalo na základě tzv. schengenských dohod. V roce 1990 ministři TREVI odsouhlasili vytvoření Evropské protidrogové jednotky, předchůdce Europolu. Výsledkem rostoucího znepokojení nad imigrací ze třetích zemí do členských států bylo podepsání Dublinské konvence týkající se určení státu odpovědného za posouzení žádosti o azyl podané v jednom z členských států.

Druhá fáze pokrývá období mezi ratifikací Smlouvy o EU (1992) a Amsterodamské smlouvy (1997). Smlouva o EU (tzv. Maastrichtská smlouva) zakotvuje tři pilíře formální právní základy EU:

- I. pilíř komunitární,
- II. pilíř společná zahraniční a bezpečnostní politika,
- III. pilíř spolupráce v oblasti justice a vnitřních věcí.

Třetí fázi spolupráce odstartoval podpis Amsterodamské smlouvy (vstup v platnost 1. 5. 1999). Reakcí na narůstající počet žadatelů o azyl, nelegální přistěhovalectví, rozrůstání mezinárodního zločinu i z důvodu těžkopádnosti rozhodovacího procesu v III. pilíři došlo k přesunu této oblasti do prvního pilíře (s výjimkou policejní a soudní spolupráce v trestních věcech), tedy do pravomoci orgánů EU.

Amsterdamskou smlouvou byla vytvořena nová hlava Smlouvy o založení Evropského společenství „Vízová, azylová, přistěhovalecká i jiné politiky týkající se volného pohybu osob“.

Článek 61. této hlavy stanoví, že k postupnému vytváření prostoru svobody, bezpečnosti a práva přijme Rada do pěti let od vstupu smlouvy v platnost mimo jiné opatření k zajištění volného pohybu osob a s tím spjatá doprovodná opatření týkající se kontroly na vnějších hranicích, azylu a přistěhovalectví. Rada také přijme ostatní opatření v oblastech azylu, přistěhovalectví a ochrany práv státních příslušníků třetích států.

Evropská rada na svém jednání v Tampere (15. A 16. října 1999) o vytvoření prostoru svobody, bezpečnosti a spravedlnosti stanovila hlavní oblasti a priority, v rámci kterých by měla být přijata nezbytná opatření, aby uvedený prostor byl skutečně vytvořen. Vyzvala rovněž k využití všech prostředků definovaných Amsterdamskou smlouvou a k dodržení zde stanovených termínů pro přijetí příslušných opatření.

Ratifikace Niceské smlouvy (2003) započala čtvrtou fázi spolupráce.

Rozšíření EU si vynutilo další revizi zakládacích smluv. Niceská smlouva zakotvuje také institucionální změny, posílení rozhodování kvalifikovanou většinou, novou úpravu úzké spolupráce a změny v soudnictví.

Ratifikace Evropské ústavy, jejíž součástí je i Listina základních práv občanů EU, pak bude zatím poslední změnou zakládajících smluv.

Dne 5. 12. 2003 přijala Evropská rada Haagský program. Tento nový víceletý program (s podtitulem „posílení svobody, bezpečnosti a práva v EU“) by měl navázat na dosažené výsledky v uplynulých pěti letech (od 1. 5. 1999 do 1. 5. 2004) a vytyčit nové cíle, které zohlední přijetí Ústavy EU.

Praha se stala kosmopolitním městem, kde se nachází mnoho « expatrié » z různých koutů světa. V České republice se nachází mnoho Evropanů (Francouzů a dalších cizinců). Co jim pomáhá k tomu, aby se mohli v České republice adaptovat a překonat různé překážky. Jaké jsou instituce, které jim napomáhají v jejich adaptaci.³⁷

Martin Howlings (« expatrié » z Velké Británie) vytvořil na internetu stránku « www.expats.cz ». Interaktivní portál pro mezinárodní komunitu v České republice, jenž slouží mnoha Francouzům, jako základ informací, i před jejich příjezdem, kdy se chtějí na pobyt připravit.

Howlings charakterizuje skupinu « expatrié » z Prahy následně:

1. Turisté, zůstanou v Praze méně než 6 měsíců
2. Lidé, co nezůstanou déle než 2 roky
3. Obchodníci
4. Lidé, co se usadí v České republice

Howlings to komentuje:

---

³⁷ (Žena, 30let) „Informace jsem hledala na internetu, na různých stránkách, kde někdo popisoval své předešlé zkušenosti. Jinak vše bylo anglicky, což mi trochu dělalo problém, jelikož anglicky moc dobře nemluví. Ve francouzštině jsem nic nenašla“

"Přišel jsem do České republiky v roce 2001 pracovně. Hledal jsem informace, které jsem na začátku pobytu v České republice potřeboval pro snadnější možnost integrace. Měl jsem hodně otázek bez odpovědí. Informace v angličtině, jenž byly k dispozici, nebyly kompletní a bylo jich dost málo.

A tedy proto jsem se rozhodl něco udělat pro sebe a ostatní "expatrié". Portál expats vznikl pro možnost komunikace, výměnu informací atd.» Martin Howlings dále pokračuje: « V Praze je něco magického ve vzduchu, proto jsou cizinci přitahováni Prahou, její krásou a také otevřeností a tolerancí Čechů".

Cizinci, kteří žijí v České republice, jsou z různých společenských vrstev a rovin. Najdeme zde rodiny, studenty, zaměstnance, diplomaty, kteří přijedou na krátkodobý nebo dlouhodobý pobyt.

Martin Howlings dále pokračuje: „ Myslím, že „expats“, umožňuje všem cizincům cítit se dobře, usnadňuje jim to najít si advokáta, zubaře atd.“³⁸ Najít konkrétní servis, bez toho aniž bychom znali češtinu, je velký problém. Takže v krátkém čase přijet do Prahy a integrovat se tak, abychom měli stejnou kvalitu života jako v mateřské zemi, je velmi složité“.

Expats.cz umožní zrychlit a usnadnit tento proces. Expats.cz umožňuje také setkání jedincům, se stejnými potřebami, a kteří jsou ve stejné situaci.(umožňuje setkání matek atd.). Expats.cz se stal referencí u mnoha „expatrié“ zejména díky detailnosti rubrik.

Expats.cz je určen cizincům, kteří se chystají do České republiky a také těm, co co zde již žijí. Portál má mnoho rubrik- např. bydlení, kde najdeme možnosti nájmu i prodeje. Najdeme adresy firem, kulturní život atd. Informace jsou pravidelně obnovovány. Nabízí informace, které pomohou cizinci úspěšně se integrovat.

Můžeme najít inzeráty, kde muž chce prodat svou hru „pétanque“ ³⁹, ale také inzeráty typu, kdy těhotná žena (cizinka) hledá přátelství s jinou ženou také těhotnou, hledání seznámení, práce atd. Expats.cz je z pohledu profesionálního velmi užitečný, jelikož se můžete poučit z chyb ostatních a pochopit například, co je to svět firemní v této zemi. Položit otázky týkající se administrativy, legislativy, přijímání do zaměstnání a také při ukončení smluv. Umožňuje to, připravit svůj pobyt, stěhování brzo před opravdovým odjezdem. Umožňuje vyměňovat si zkušenosti a poučit se ze zkušeností ostatních.

„Praha vás uhrane, krásou ale i praktickou stránkou. Nepřeborným množstvím obchodů, kulturou, restauracemi, možností praktikovat jakýkoliv sport. Jednoduše najdete možnost hraní tenisu, tance, juda. Najdete také lehce pomoc v domácnosti, k dětem. Internet najdete všude a všechny stránky můžete konzultovat v angličtině. Negativním bodem je určitě obtížnost českého jazyka. Je to opravdu velmi těžké možná výjimkou jsou lidé opravdu s velkou motivací a láskou k tomuto jazyku. Dva roky mám hodiny češtiny, kdy teď konečně začínám trochu chápat, co po mne lidé chtějí, ale mluvení je stále velmi těžké. Ženy manželů „expatrié“ jsou určitě v komplikované situaci. Hodně žen najde práci na místě, ale je důležité mluvit anglicky, každý další jazyk je velké plus. S angličtinou najdete hodně

---

³⁸ Ze své vlastní zkušenosti vím, jak je pro Francouze, jenž se nedohovoří česky obtížné, najít lékaře, domluvit se na úřadě, s Policií, nebo najít si tlumočníka.

³⁹ Pétanque: francouzská společenská hra pro dvě 1-3 členná družstva, které se snaží umístit koule co nejlíže k cíli, který tvoří dřevěná kulička, tzv. prasátko. Princip hry je velmi jednoduchý, ale dokonalé zvládnutí techniky a taktiky vyžaduje pravidelný trénink. Výraznou předností tohoto sportu je to, že ho může hrát prakticky každý) a prakticky kdekoli (terén hřiště je libovolný).

možností v komunikaci, v obchodu atd. Hodně lidí říká, že Češi nejsou milí, ale jsou stejní jako jiní lidé v jiných velkých městech. Češi nejsou moc otevření vůči klientovi. Ale s úsměvem to jde lépe. Na Policii je lepší se vydat v doprovodu nějakého Čecha“ vypráví jedna respondentka.

Jiná zkušenost na internetových médiích: „Francouz se ovšem většinou do České republiky dostával tím nejjednodušším způsobem a to, že se zamiloval se do Česky. Teprve v posledních letech se přece jen situace změnila. Česká republika, a zejména Praha, se staly atraktivním teritoriem i po stránce gastronomické. A v kuchyních českých restaurací už začínají vládnout mistři, kteří i doma něco znamenají, mladí muži se zajímavou profesionální minulostí. To je další neklamné znamení, že se přece jen dostáváme na důležité pozice Evropy“.

V České republice najdeme Francouze z různých sociálních prostředí, různých profesí. Může to být právě internetový portál, který umožní, že se dostanou do kontaktu a mohou si předávat zkušenosti, organizovat různá setkání krajanů aj. A nesmíme také zapomenout na interaktivní prostředí, velmi aktuální, jako je „facebook“.

4. Výzkum

V rámci této práce jsem provedla výzkum. Z výsledků z výzkumu jsem pak použila data pro analýzu konkrétních témat.

Kontakty pro svůj výzkum jsem získala z více zdrojů. Z osobních kontaktů. Dále přímým kontaktem vytypované osoby s žádostí o rozhovor. A také „sněhovou kouli“.

Používám metodu semi-otevřených rozhovorů. Pracovala jsem se strukturovanými rozhovory s otevřenými otázkami, které jsem formulovala na základě své zkušenosti a kontaktu s touto skupinou. Strukturu rozhovoru jsem v průběhu účelově doplňovala. Všechny rozhovory jsem nahrávala na diktafon a zároveň si zapisovala doplňující informace. Kromě rozhovorů čerpám dále z literatury a médií.

Výzkum proběhl během jednoho roku, tedy v roce 2009/2010. Všichni respondenti jsou francouzští občané.

Provedla jsem dvanáct rozhovorů. Mezi dvanácti osobami byly tři ženy a devět mužů. Věková skupina mých respondentů je mezi 22-57 lety. Dotazovala jsem v Praze, v Rokycanech, v Plzni, v Ostravě, v Liberci.

Rozhovory proběhly z většiny případů v kavárně, v restauraci. Jeden rozhovor jsem provedla u respondenta v práci a jeden u respondenta doma. Rozhovory trvaly přibližně hodinu a půl až dvě hodiny a byly podrobné. Probíhaly ve francouzském jazyce. Většina respondentů má základy českého jazyka, nedostačující však pro rozhovor tohoto typu.

Rozhovory proběhly úspěšně. Nejdříve jsem vysvětlila účel mého dotazování a dále jsem přistoupila k předem připraveným okruhům otázek. Respondenti mluvili většinou sami, občasnými otázkami a připomínkami jsem je korigovala v jejich vyprávění. Moje otázky jsou cílené hlavně na jejich život a adaptaci v České republice, na jejich kontakty s Čechy i Francouzy, na identitu „Franouzů“ a „Čechů“.

4.1 Kulturní, společenský život Francouzů v České republice

K integraci a k dobrému pocitu ze života v cizině nestačí jen ovládat jazyk, znát kulturu, jimž se v dané zemi hovoří. Veškerá komunikace s lidmi jiné kultury v sobě ukrývá vyjadřování různých postojů a gest nebo třeba zdvořilostních výrazů.

K integraci je prvním krokem poznání a porozumění jiné kultury, se kterou se setkáváme, ale take k pochopení kultury vlastní, která v cizím prostředí může nabírat trochu jiné podoby.

Tím, že se setkáváme z blízka s cizí kulturou, poznáváme i sebe sama.

Jsme schopni nahlédnout sebe sama s jakýmsi odstupem. Možná i pochopit více sebe sama.

Na základě rozhovorů a pozorování, které jsem uskutečnila, teď budu hovořit o následujících tématech.

4.2 Gastronomie, stravovací návyky

„Láska k jídlu je pro Francouze tak veliká, že jsou z toho úplně diví, například když si jdou koupit do pekařství chleba. Pekařna je jediné místo, kde jsou Francouzi schopni stát ve frontě. Návštěva pekařství na rohu byl vždy zážitek. Vždy, když jsem si kupoval bagetu, dívka, která mi ji prodávala, ji uprostřed zmáčkla a zlomila na dvě půlky. Když jsem si kupoval koláč, tvalo to o hodně déle. Musel jsem čekat, než koláč zamilovaně zabalila, obalila pentlí.“⁴⁰

Gastronomie, je velké a důležité téma pro všechny Francouze, je součástí francouzské kultury a dotváří celkově jejich identitu. Gastronomie je středobodem francouzského bytí. Určitě stojí, věnovat se tématu gastronomie více, i proto jsem toto téma zvolila jako první.

Francouzská kuchyně je celosvětově známá. Je známá svou bohatostí, čerstvostí a zdravým životním stylem. Ale není to jen pokrm jako takový. K francouzské kuchyni patří jistě i kultura stolování, struktura všech jídel, bohatost stolování a také délka, kterou Francouzi věnují této činnosti.

Jídla jsou strukturována, celý den je rozdělen do 5 pokrmů. Snídaně, svačina v deset hodin, oběd, svačina ve čtyři hodiny a večeře. Tyto návyky jsou modifikovány v ohledu na dny pracovní a také záleží na odlišných rituálech každé rodiny.

Tyto rituály jsou tak pevně zakodifikovány v každém člověku již od dětství, jsou stejně tak praktikovány i v dospělosti. Jsou pevně zabudovány také v životě každé rodiny. A v podstatě se vše neustále odehrává kolem těchto pevně nastavených bodů, které jsou jistotou každého dne. To si sebou Francouzi nosí všude, ať jsou kdekoliv.

Jídlo je také strukturováno a velmi se dbá na vyváženost. Tento výraz „vyváženost“ je používán v reklamách na potraviny, restaurace atd. Velmi často můžeme tento výraz zaznamenat v hovorech Francouzů.

---

⁴⁰ Clarke S., God save la France, Nil, édition Paris, 2005, str. 122

Francouzské pokrmy kladou důraz na čerstvé potraviny, variabilitu, zeleninu, a samozřejmě vyváženost. Francouzská jídla se také velmi liší regionálně. Alsasko⁴¹, je spíše ovlivněno německou kuchyní. Bretagne⁴² je svou geografickou polohou, tedy kuchyň je třeba ovlivněna mořskými plody, Provence zeleninou a voňavým kořením.⁴³ U mých respondentů jsem zaznamenala různé názory na jídlo a stravovací návyky v České republice.

(Muž, 23let) „*Jíte strašně rychle. To je neuvěřitelné. Máte obvykle jen jedno jídlo, kterého je hodně. A když to všechno sníš, tak máš břicho k prasknutí, k tomu přidáš ještě aspoň jedno pivo. Přijde mi, že jíte hodně málo zeleniny, tedy když nepočítám brambory, ty jíte pořád. Například jsem tady ještě neviděl někoho jíst zelené fazolky, cuketu a lilek*“.

(Muž, 34 let) „*Jídlo je velmi tučné, těžké a rafinované. Mám moc rád zeleninu a to je trochu problém. Kantýna v práci, to je horor, ale už jsem si zvykl*“.

Většina mých respondentů postrádá v České republice podobný přístup ke stravování jako ve Francii, společné dlouhé rodinné rituály. Chybí jim čerstvé potraviny. Jídla jsou pro ně těžká a mastná. Všichni se shodují, že na rozdíl od Francie, kde je jídlo opravdu nejdůležitější částí jejich bytí, v České republice nenachází to samé, stravování tady chápají spíše jako „funkční“ a někdy mají pocit i jako ztrátu času.

Někteří mají pocit, že v obchodech není možné nalézt stejný počet druhů některých výrobků jako ve Francii, což jim velmi vadí. Při návratu do Francie se velmi dobře zásobí a přivázejí si výrobky, co tady mají těžkosti nalézt do zásoby.

Převážně se shodují v tom, že je pro ně nepředstavitelné, jakým tempem a v jaké rychlosti probíhají většinou obědy a večeře. Je to pro ně hlavní ukazatel nedostatečného zájmu o způsoby stravování.

---

⁴¹Kuchyně: Alsaská kuchyně je ovlivněna německou kuchyní. Typické je používání pórku v mnoha podobách. Typická jídla jsou *baeckeoffe*, *tarte flambée*, *sauerkraut* a *fleischnackas*. Na konec roku se zde organizuje mnoho slavností, na kterých se peče perník a mnoho druhů sladkostí. Alsasko je známé produkcí bílého vína. Nejznámější víno je suchý ryzlink.

⁴²Bretaň (francouzsky Bretagne) je kraj v západní Francii na stejnojmenném poloostrově s 2,9 mil. obyvatel. Je francouzským regionem rozčleněným na 4 departementy. Hlavní město regionu je Rennes. Bretaň je poloostrovem a právě moři děkuje bretaňská kuchyně za některé známé gastronomické speciality. Na celém světě je zejména labužníky oceňován "humr po armoricku" (dříve se totiž jmenovala Bretaň Armorique). Jedná se o poměrně pracnou přípravu humra, který je nejdříve flambován koňakem a později dušen v troubě. Humr je zde obecně oblíbený i v malých v restauracích, pozoruhodná je také např. příprava mušlí sv. Jakuba. Vůbec na ryby je místní moře neustále štědré, takže např. zde najdeme hojně rybích jídel jako je: vynikající rybí ragú "cotriade de maqueraux" z makrel a hub, úprava celých čerstvých sardinek ("sardines demi-sel au beurre"), a oblíbený platýz ("limandes a la bretonne"), stejně jako např. i běžných ryb jako jsou "makrely po quimperském (kemperském) způsobu" aj. Bretaňská kuchyně přirozeně nezapomíná ani na ostatní masa z kuřat, kachen, zajíců ("bardatte") a na masa telecí, hovězí, vepřová včetně skopového.

⁴³Provensálská kuchyně je ale především jednoduchá, přesto barevná a originální. Základní surovina – olivový olej. Do salátů, lehkých omáček, nebo jako součást „piste“ (pasta s česnekem a kořením (tymián, bazalka, šalvěj, rozmarýn, bobkový list, máta šafrán, fenykl), kterou si třeba jen tak potřete bagetu). Olivové výrobky najdete na každém trhu. Podnebí přispívá všemu různému ovoci a zelenině, kterou místní sklízají i několikrát do roka! Místní „Ratatouille“, což je druh leča, se připravuje především z rajčat, papriky, lilku, cukety a cibule, což jsou spolu s chřestem nejoblíbenější druhy zeleniny. Květy cukety nadívané pistou nebo rajčatovou omáčkou známé jako „Fleurs de courgettes facies“ patří k nevyhledávanějším provensálským specialitám.

Všichni si pochvalují možnosti stravování v hospodách. Samozřejmě nesmím opomenout „pivo“, oblíbené všemi Francouzy (ve Francii se pivo pije daleko méně a převažuje kultura vína).

Vánoce a tradiční pokrmy, to je velmi rozdílné. Francouzi nemají ustálený tradiční pokrm, liší se region o regionu a rodina od rodiny.

(Muž, 35) *„První, co mně překvapilo na Vánocích v České republice, to byly krásně ozdobené domy z venku. Co se týká jídla, začíná to polévkou, která mi nepřijde jako něco svátečního, jelikož je to pokrm každodenní pro většinu Čechů. Po polévce, která je zhltnuta přichází kapr. Jsem rád, že rodiče mé manželky nemluví francouzsky, jelikož bych nevěděl, co mám na to říct. Kapra doprovází bramborový salát, podobný našemu „piemontaise“. Rychle jsem pochopil, že to není vánoční večeře, která dělá Vánoce. V patnácti minutách končí Vánoční večeře. Proč si nedat dezert? Ve třiceti minutách končíme. Jak odlišné od francouzského ceremonálu. Jídlo tedy dlouho netrvá, ale pak následuje rozdávání dárku, kterému Češi dají více času. Během svátků se Češi navštěvují a jsou schopni diskutovat dlouhé hodiny. Trávení času s rodinou v rodinné pohodě se neděje kolem jídla ale v obýváku. Co mi velmi chybí, je absence vychutnávání stolování, dobrého jídla, dlouhého povídání u stolu, samozřejmě moje rodina. Ale jinak jsou mé zkušenosti jen krásné“.*

Ve Francii jsou pro rodinu chvíle probíhající kolem stolu jedny z nejdůležitějších. Rodina se sejde, debatuje, tráví společné chvíle. Proto tomu dávají takovou důležitost. Češi chvíle s rodinou většinou netráví dlouhé hodiny u stolu.

(Muž, 35 let) *„Svoje první Vánoce jsem strávil v rodině mé ženy. Byl jsem šokován všemi přípravami, které se děly již brzy před Vánocemi. Hlavně musím poznamenat, že jsem byl fascinován přípravou všeho vánočního pečiva, které se pak uloží do krabic. Jestli se nemýlím, tak ve Francii tohle není možná výjimkou je region -Vosges, Lorraine, Alsace. Jinak další rozdíl, tak jako my máme ústřice, krocana, husí játra. Češi mají zelnou polévku, kapra, bílé víno z Moravy, Slivovici. A je to vše moc dobré“.*

(Muž, 32) *„Co mě před dvěma roky zaskočilo, to byl výběr zboží v supermarketech. Bez toho aniž bychom šli do velkého nákupního centra, nenajdeme vše, co bychom chtěli. Nemohl jsem najít javorový sirup, cukr pudr! Musel jsem naprosto změnit stravovací návyky. Nejím kmín a tady jsem zjistil, že se nachází skoro ve všech tmavých chlebech. Byl jsem tedy nucen začít jíst bagetu. V případě, že nemluvíte česky, nemáte šanci se dohovorit. Češi nejsou zvyklí na zdravou stravu. Najít produkty „lights“ je téměř nemožné a co se týká zeleniny, je často ve špatném stavu. Musíme vybírat. Olivový olej je velmi drahý. Vždy když se vracím se domů, tak to vše doháním (jím kilo ryb, sýra, kaštanového krému a další pochoutky, které zde nemohu najít). A když mám chuť na opravdu něco speciálního, musím jet do velkého obchodu na okraji Brna a ani tady to není stoprocentní“.*

Je zřejmé, že gastronomie a stravovací návyky jsou opravdu odlišné. Francouzi považují svoji národní (regionální) kuchyni za tu nejlepší.

Každý francouzský region je kulturně velmi odlišný od jiného regionu, tedy i kuchyně. V kontaktu s cizí kuchyní jsou kritičtí a hledají záchytné body, které jim připomínají jejich kuchyni. Z Francie si často dováží velké zásoby sýrů, vína, a jiných potravin.

Většina Francouzů je přesvědčena o tom, že je francouzská kuchyně nejlepší, v kontaktu s jinou, cizí kuchyní jsou velmi kritičtí. Obklopují se francouzskou kuchyní, přiváží si francouzské výrobky i do ciziny.

Kuchyni prezentují jednotně, i když jsou v ní velké regionální rozdíly. Když jsou v kontaktu s cizí kulturou, mluví vždy o “Francouzské kuchyni” a ne “Provensálské nebo Alsaské, Bretónské” atd. V cizině jsou velmi jednotní, i když ve Francii jsou velké regionální rozdíly. Oceňují kulturu „hospůdek“ a mají rádi české pivo.

4.3 Oblékání a životní styl

Paříž je městem módy. Francie je zemí elegance a módních detailů. Francie je zemí „haute couture“.⁴⁴

Všichni máme ustálenou představu o Francouzských a Francouzích, jenž se dobře oblékají a jsou stále elegantní. Za kvalitní módu jsou ochotní utrácet velké částky peněz. Velmi dbají na detaily, jak u své osobní prezentace, tak např. u prezentace svých obydlí.

To jsou naše ustálené představy, ale musíme položit otázku, kolik procent lidí ze všech obyvatel Francie se to opravdu týká a kdo si to opravdu může dovolit. Je určitě jasné, že Francouzi berou oblékání vážně.

V práci vždy pečlivě dbají na jakýsi „pracovní kodex oblékání“. A to jak ve velkých tak v malých firmách či státních institucích, kdy pátek je dnem větší svobody, s nastávajícím víkendem se i oblečení může přizpůsobit.

Jakým způsobem vnímají Francouzi oblékání u Čechů? Vnímají rozdíl v oblékání u nás a ve Francii?

(muž, 23 let) *„Mám pocit, že si tady s tím lidé vůbec nedělají hlavu. Tam kde pracuji, jsem dokonce viděl muže, kteří měli na nohou sandály s ponožkami! To by ve Francii byla opravdu ostuda. Ženy, to je vidět, že to se mění. Začínají se oblékat jako u nás. Je to spojené s tím, že se vaše situace zlepšuje“.*

(muž, 34 let) *„Vůbec se mi nelíbí, jak se tady lidé oblékají, obzvláště muži. Příkladem jsou ponožky v sandálech a také když někdo přijde do práce v šortkách. Nevím, jak to je možné. Možná nějaký zbytek komunismu. Nevím, nebo je to nedostatek reklamy?? Ale vždyť tady jsou stejné obchody jako všude... Muži preferují pohodlí. Dívky se oblékají lépe, ale není to žádná elegance.“*

---

⁴⁴ Haute couture (česky *vyšší krejčovství*) je francouzský mezinárodně používaný termín z oblasti módy označující oblečení šité na míru a vyrobené v Paříži a často imitované v ostatních známých městech módy jako jsou: New York, Londýn a Milán. Oblečení „haute couture“ je nejen šité na míru pro určitého zákazníka, ale při jeho výrobě jsou použity vysoce kvalitní a drahé látky a je šité rukou s extrémním důrazem na detail a zakončení. Ušití jediných šatů může trvat od 100 do 500 hodin, přičemž jejich cena se může vyšplhat na astronomických 450 000 až 3 500 000 českých korun. Na míru šitý pánský oblek stojí okolo 450 000 korun.

Termín „haute couture“ může označovat:

Módní domy a známé návrháře, kteří vytvářejí exkluzivní oblečení, které často udává světové módní trendy. Samotné výrobky těchto domů a návrhářů.

V přeneseném a značně nepřesném významu samotnou francouzskou módu.

Ve Francii je označení „haute couture“ chráněným názvem.

Mně se líbí více styl Francouzek. Dále jsem si všiml, že lidé, co mají krásné šperky a krásná auta, tak je musí ukazovat. Nikde jsem neviděl tolik krásných aut jako tady“.

Francouzi určitě vnímají rozdíly v oblékání mezi lidmi ve Francii a v České republice. Neumí si s jistotou vysvětlit, proč je tomu tak. Nachází u Čechů jistý „nezájem“ a nedbalý přístup k jejich zevnějšku. Jiná vysvětlení hledají v pozůstatku z komunismu, což ale neví přesně vysvětlit. Shodují se v tom, že to určitě není problém nedostatku zboží, obchodů nebo reklamy.

(Muž, 23 let) *„Obchody tady máte stejné jako u nás, tak nevím“.*

4.4 Práce

„Co vás dělá šťastnými?“ 27 procent odpovědí je „práce, profese nebo povolání“. Práce je určitě důležitou součástí našeho štěstí. Čím dál tím víc lidí se snaží najít lepší rovnováhu mezi prací a volným časem.⁴⁵

Práce je pro Francouze velmi důležitou součástí života. Člověk tráví v práci velkou část svého dne. Francouzi ji staví určitě na přední místa svých hodnot.⁴⁶

Francouzi sebe sami pokládají za větší kariéristy. Své kolegy pokládají často za „přátele“. Tráví s nimi i čas mimo pracovní dobu. Tento fakt hodnotí odlišně u svých českých kolegů. Mají pocit, že v České republice se důsledně odděluje práce od soukromí. Kolegové neznamenaají pro Čechy to samé jako přátelé. Veřejná a soukromá sféra života každého je striktně oddělena.

(Muž, 46 let) *„Jedna z věcí, která mě hodně překvapila, je absence práce ve skupině. To je neuvěřitelné, do jaké míry jsou Češi individualisty, když jsou v práci a jak se to změní, když vykročí z práce pryč“.*

(Žena, 45 let) *„Další věc, která mě poznamenala je naprostá absence aktivity během schůzek. Ve Francii chce mluvit každý a je těžké někdy udržet klid“.*

Další charakteristiku, kterou jsem u respondentů zaznamenala, je jejich názor na uzavřenost Čechů, převážně v práci. Neschopnost spolupráce v kolektivu a individualismus. Neschopnost vyjádřit svůj názor. Ostýchavost vyjádřit svůj názor před kolegy na schůzi. To vše, ale platí podle Francouzů jen pro pracovní prostředí.

Do politiky nadnárodních podniků v České republice se určitě prolínají francouzské vlivy. Obchodní jednání bývají vedena na vysoké úrovni, neboť v centralisticky pojatém systému řízení, obvyklém pro většinu francouzských podniků, nebývá na nižší články delegováno dostatek pravomoci.

⁴⁵ Les valeurs des français, Collin Armand, Paris, 2003, str. 109

⁴⁶ Les valeurs des français, Collin Armand, Paris 2003, str. 223

Zpravidla nejtěžší bývá probouvat se na správné místo v hierarchii, vyšší funkce bývají dobře chráněny. Bývalí studenti spolu prostřednictvím asociací udržují velmi těsný vztah. Jednání na nižší úrovni pak obvykle nevede k okamžitým výsledkům, nýbrž jen k vymezení základních pojmů a podmínek. Velkou roli hrají známosti a společně absolvované školy.

Obdobně francouzští partneři očekávají i od svých protějšků, že s nimi budou jednat na pokud možno nejvyšší úrovni. Výhodou v jednání je, když se partneři již znají a vědí, co od sebe mohou očekávat. Svou roli v jednáních mohou sehrát i regionální odchylky či vliv nefrancouzského původu jednajících. Každý region má svá specifika a to se může projevit i na přístupu k práci. Seveřané jsou spíše precizní a pragmatičtí, jižané jsou spíše pomalejší, více rituální. Na východě je cítit silný germánský vliv. Lze však obecně říci, že se uplatňuje úcta, vzájemný respekt a zdvořilost. I při dramatickém průběhu diskuse dojde zpravidla k dohodě, která má obvykle podobu kompromisu přijatelného pro obě strany.⁴⁷

Francouz bývá ve svém projevu velmi přesně strukturován. Uvažuje v konceptech a hierarchiích. To si odnáší již ze školy, kde se dává důraz na strukturu myšlení a projevu a dobrou analýzu dané tematiky. Francouzská společnost je společností s dlouhými demokratickými tradicemi. Nepotrpí si proto příliš na používání akademických titulů.⁴⁸ Jinak ji však stále oslňují osobnosti se vznešeným původem. Obvykle zde vystačí se oslovením Monsieur, Madame a Mademoiselle (pane, paní, slečno), bez příjmení.

Ve firemním prostředí se užívá často titulu PDG, tedy předsedy firmy, (obvykle plným titulem Président - Directeur Général, ve zkratce PDG). Velkou sílu mají veřejné funkce: ministři, starostové, parlamentáři mají nárok na to být osloveni doživotně svou nejvyšší funkcí. Titul Docteur je ve Francii výhradně určen pro oslovení lékaře, advokát má nárok na oslovení Maître (Mistře), ingénieur je zde spíše povolání a nikoli titul. Akademické tituly se uvádějí prakticky výhradně písemně v akademických tiscích.

Myslím, že je důležité, zmínit se o rozdílném chápání titulů, podnikové politiky, obchodních jednáních, pro lepší porozumění pohledu Francouzů na naši společnost. Téma práce je velmi široké. Skupina, kterou jsem zkoumala je různorodá. Skládá se z různých profesí. Dvě hlavní skupiny jsou 1. zaměstnanci státních francouzských institucí, 2. zaměstnanci soukromých francouzských podniků v České republice a další... Francouzi jsou dobře přijímáni českým kolektivem, netrpí žádnou diskriminací, ale mají pocit, že je velmi těžké, dostat se do kolektivu. Někteří dávají příklad z Francie. V případě nového pracovníka, se kolektiv stará o to, aby byl ihned přijat do pracovní skupiny. Udělají první krok. V České republice tvrdí, že proces integrace do kolektivu zůstává jen na nově příchozím zaměstnanci.

---

⁴⁷ (Muž, 34 let) „V práci jsem neměl možnost ještě poznat Čechy tak, abych věděl, kdo je z Prahy, kdo z Brna, kdo je z vesnice. Nemám pocit, že by to byl takový rozdíl“.

⁴⁸ (Žena, 45 let) „Vaše promoce mi přijdou zvláštní, až legrační. Neříkam na konci doktorátu, ale bakalář... Potrpíte si na tituly“.

4.5 Bydlení

Bydlení se dá v České republice velmi dobře sehnat a je na srovnatelné úrovni jako ve Francii, shodují se respondenti ve svých odpovědích.

Mnoho mladých Francouzů, kteří v České republice pobývají bez rodiny, dává přednost bydlení v Praze, než v místě práce. Nadnárodní firmy se často nacházejí v menších městech, vesnicích, nebo na perifériích měst. Francouzi tedy často dojíždějí. Dojíždění někdy může být 1-2 hodiny denně. V mnoha případech mají „detašování“ zaměstnanci v České republice bydlení placené v rámci svého působení firmou.⁴⁹

(Muž, 45 let) *„Já pracuju v Jihlavě, předtím jsem jezdil do Rakovníka a také do Humpolce. Ale bydlel jsem vždy v Praze. Nikdy bych jinde bydlet nechtěl“.*

(Žena, 30 let) *„Bydlím asi 25 minut pěšky od práce. Když jdu v zimě večer domů, všude je sníh a tma, nikde nikdo“.*

(Muž, 32 let) *„Ja jsem dojížděl od začátku pobytu, nevadí mi to, ale jen kdyby ty silnice byly všude dobré“.*

Jsou případy, kdy jsou Francouzi v České republice za účelem studia nebo stáže, ty jsou ubytováni například na studentských kolejích.⁵⁰

Vytváří se lokality, kam se Francouzi (Praha Smíchov, „neoficiální francouzská čtvrť“), nebo všichni cizinci sestěhovávají.

4.6 Česká republika v očích Francouzů

Francouzi zpravidla nemají příliš velkou znalost o České republice. Řada z nich ještě nezaregistrovala rozdělení Československa. A dále používá termín Československo. A to i v univerzitním prostředí.

Francouzi jsou také velmi překvapeni z geografické blízkosti a z faktu, že Praha leží západněji než Vídeň. Pojem střední Evropa používají spíše intelektuální elity.⁵¹

Jinak je běžný termín „L'Europe de l'est“, „východní Evropa“.

Francouzi, kteří nenavštívili Českou republiku nebo nemají osobní kontakt s českým prostředím, si představují zemi často, jako zemi s nízkou životní úrovní, nižší než ve Francii.

Jak se Francouzi dívají na své pracovní partnery? Francouzi na pracovních partnerech oceňují především jejich technické znalosti a dovednosti, spolehlivost, určitou germánským vlivem vypěstovanou disciplínu a odpovědnost. Rovněž oceňují vysokou úroveň kulturního života v České republice a velkou jazykovou vybavenost.

---

⁴⁹ (Muž, 34 let) „Jsem tady třetím rokem, neplatím si bydlení. Platí to firma. Jsem rád, protože jsem hodně ušetřil“.

⁵⁰ (Muž, 23 let) „Bydlím na koleji, no moc to tam teda pekné není, takové zastaralé“.

⁵¹ (Muž, 54 let) „Vaše dějiny nejsou přece jen dějinami železné opony“.

Většina Francouzů, se kterými jsem dělala rozhovory, se shodují v tom, že před tím než přijeli do České republiky, neměli o zemi skoro žádné informace. Dodávají, že Česká republika patří pro ně do „velkého východního bloku“, nebo do stejné skupiny, jako ostatní země, které jsou „za Německem“. Německo je hranice, pak již nemají dostatečné informace. Někteří se za tyto neznalosti stydí. Při komplexní znalosti francouzské mentality je možné, to pochopit. Francie je velmoc. Země s rozličnými regiony. Často Francouzi neznají ani dobře Francii.

Mí respondenti se shodují v tom, že je pro ně Česká republika jednou velkou neznámou, něčím šedým, a zároveň záhadným, exotickým a lákavým. Zdůvodňují zároveň svou neznalost nedostatečnou výukou historie a geografie ve škole a také francouzskou sebestředností a nezájmem o to, co je „jiné“. Jiní dodávají, že se o České republice moc nemluví v médiích. Nepatří také mezi jejich klasické prázdninové destinace. Neznalost se potvrzuje například i tím, že se dodnes setkáváte s tím, že se stále používá pojem „Tchécoslovaquie“, „Československo“, viz výše.

Integrace cizinců představuje jednu z klíčových oblastí úspěšného soužití cizinců s většinovou společností. Názory na to, co je skutečně důležité pro úspěšnou integraci migrantů do společnosti i jak a v jakých oblastech by měla probíhat, se ale liší.

I přes značný nárůst počtu cizinců přitom není ve státech střední a východní Evropy věnována těmto tématům dostatečná pozornost a učení se z úspěchů a omylů států s delší migrační historií probíhá pomalu. Je kladen důraz na přiblížení integrace jako obousměrného procesu, na jedné straně vyžaduje pomocnou ruku ze strany státu, na druhé straně klade nároky i na samotné migranty.

Z mého dotazování vyplývá, že jsou Francouzi v České republice spokojeni. Oceňují blízkou vzdálenost a možnosti častých návratů za rodinou do Francie. Většina z nich zmiňuje, že nenachází tak velké kulturní rozdíly. Život v České republice hodnotí v podstatě hodně pozitivně. Svůj život nemuseli po příjezdu nijak zvlášť přehodnocovat a modifikovat. Příjezd do země a prvotní integrace se podle nich nijak neliší obtížností od jiných zemí Evropské Unie. Velký problém bylo pro všechny zvládnout alespoň základy českého jazyka. To hodnotí jako velkou překážku. Ne všichni ji překonali.

Mí respondenti tvrdí, že se v České republice dá žít bez znalosti českého jazyka, když máte znalosti anglického nebo německého jazyka. Velmi dobře hodnotí jazykovou vybavenost občanů České republiky. To, co negativně hodnotí všichni, je jídlo. Francouzům chybí v České republice jejich kuchyně, a potraviny. Převážně sýry a víno.

(Muž, 23 let) *„Já jsem o východních zemích nevěděl nic, něco záhadného mě lákalo a chtěl jsem poznat Českou republiku. A navíc jsem už nějaké maďary potkal a byli moc sympatičtí, skvěle jsem si s nimi rozuměl a navíc mi všichni říkali, že Praha je skvělá“.*

Někteří respondenti mají pocit, že se liší česká mentalita od mentality francouzské. Ze své zkušenosti nabyli dojmu, že Češi jsou uzavření, studení a špatně se s nimi navazuje osobní kontakt.

(Muž, 23let) *„Češi mi přijdou studení, uzavření. Mám pocit, že si myslí, že cizinci přicházejí do České republiky hlavně proto, aby mohli profitovat z toho, že je pro ně život tady levnější. Setkávám se s kolegy, ale nikdy naše komunikace nepřekročí hranice kolegiality.“*

Jsem zklamáný. Jeden kolega mi řekl, že vaše mentalita je podobná té naší, nevím, myslím, že je spíš bližší té německé“.

Češi oddělují sféru pracovní a soukromou.

(Muž 34 let) „Nevím, než jsem přijel, moc jsem toho nevěděl o České republice a jejich obyvatelích. Spíš, to bylo vše takové šedé, představu o lidech... Měl jsem pocit, že to jsou lidé studení a uzavření... Lidé na mně působí někdy jako „ovce v davu“. Asi důsledek komunismu. Velmi mě překvapuje, jak jsou sportovní. A dále také hrdí. Hrdí na svůj národ, historii“.

Jiný pohled na Čechy očima Francouzů, kteří již v integraci pokročili, je otázka priorit. Podle některých Francouzů, si Čech vždy najde stejný čas na rodinu, práci, koníčky a kamarády. Podle Francouzů určitě nejsou většími kariéristy než oni.

(Muž, 44 let) „Měl jsem v Čechách přítele, už se vrátil se do Francie. Měl jsem tady prvky života, které jsou pro mě stejně důležité. Přítele. Francouzi byli na začátku důležitým opěrným bodem. Nevím, jestli bych přijel, kdybych tady neměl tento opěrný bod. Věděl jsem, do čeho jdu. Neznámá byla země, kolegové, prostředí atd. Ale pořád jsem věděl, že jedu do Evropy, což není to samé jako zkušenost do Indie, nebo do Číny. Můj pracovní kontext byl stejný, jen se změnilo prostředí. Stydím se, o České republice jsem nic nevěděl předtím, než jsem přijel. Jsem jako průměrný Francouz, pro kterého je vše za Německem“džungle“, ne opravdu je to tak. A přeci Česká republika není daleko. Blíž než do Marseille. Prostě východ, minulý režim komunistický... Češi mají životní vizi trochu jinou, s postupem času si říkám, jestli nemají pravdu. Prioritou je pro ně rodina a koníčky. Nevím, jestli je to důsledek komunismu, ale moc často se mi nestalo, že by Češi zůstali v práci do doby, co je potřeba, skončit práci. V pět skončí a pak se věnují rodině, zábavě, jdou do hospody atd. To není případ Francouzů. Ti jsou větší kariéristi“.

(Muž, 45 let) „Co je úžasné, to je bohatství a technický vývoj, který v této malé zemi je, např. Tatra. Tak dobří technici a inženýři tady jsou. Myslím, že to je důvod, proč Česká republika tak dobře prosperuje po pádu komunismu. Ne jako Slovensko, Polsko, Bulharsko, to je středověk. Potom, co mě ještě šokovalo u Čechů, to byla absence kolektivní práce. To mně přijde zvláštní v práci individualisti a mimo práci kamarádi, parta a hospoda. Co mně také šokovalo, je to, že se Češi nijak moc neprojeví během jednání. Když vyjdou ze sálu, tak ale mají hodně co říci. Češi mají daleko více informací než Francouzi o geografii, historii atd. Ale neumějí to prodat. Češi nemají problém s komunikací, ale problém je ten, že musí chtít komunikovat. Naopak Francouz prodá to málo, co ví, nevím, přijde mi to opravdu škoda. Má to nějakou souvislost s komunismem, kdy všichni museli držet pusy? Můžeš mít ty nejlepší znalosti světa, ale v případě, že je neumíš použít, jsou ti k ničemu. Další věc je individualismus, uzavřenost do sebe“.

Hlavně v pracovním prostředí Francouzi naráží na odlišné vzorce chování, které si neumějí úplně vysvětlit, může souviset ještě s neúplnou znalostí místního prostředí, vysvětlují se často jako pozůstatek komunismu.

Z odpovědí mladších Francouzů je možné vyvodit, že se tady cítí svobodněji. Necítí takový sociální tlak, jak je tomu ve Francii. A to je také jedna z věcí, která je do České republiky láká.

(Žena, 25 let) „Mám pocit, že mladí lidé tady mají větší svobodu. Ve Francii máš vše nalinkované, maturita, univerzita, svatba. Když se odlišuješ od hlavního proudu, koukají se na tebe špatně. Co se mi líbí tady, je že si můžeš v podstatě dělat, to co chceš a nikdo na tebe špatně nekouká. Lépe se mi tady dýchá“.

4.7 Jazyk, komunikace

Český jazyk je pro Francouze velmi obtížný. Většina z nich přijede do České republiky bez znalosti jazyka. Tuto situaci začínají řešit až na místě. Český jazyk se začínají učit většinou po adaptaci v pracovním procesu.

Pomůckou jim je jazyk anglický a německý. První měsíce jsou velmi motivovaní, což jim bohužel nevydrží až do konce pobytu. Velmi brzy zjistí, že český jazyk nemá nic společného s francouzským jazykem a marně hledají záchytné body. Fakt, že se dokáží dohovorit anglicky nebo německy, jim na motivaci nepřidává, jelikož ve velkých městech si s těmito jazyky vystačí, podle slov mých respondentů.

Pracovníci soukromých firem mají od začátku možnost navštěvovat kurzy jazyka, které jsou placené jejich zaměstnavatelem. To jsou jedinci, kteří někdy přijíždějí jen na konkrétní dobu určitou, tři roky, pět let. To samozřejmě hraje také svoji roli v motivacích při studiu českého jazyka.

Ostatní nejsou vždy ve stejné situaci. Francouzi, co jsou v České republice a chtějí zůstat delší dobu nebo dokonce navždy, bydlí na vesnici, nebo si najdou partnera z České republiky aj., mají samozřejmě větší chuť zvládnout jazyk.⁵²

(Muž, 34 let) „Ve firmě, kde pracuji, je francouzský management. Politika firmy je francouzská. Nemají moc dobrý obrázek o Francouzech. Jinak ale s Čechy, je komunikace perfektní. Mluvím s Čechy anglicky, v práci používám nějaké výrazy technické, co znám v češtině. Jednou jsem pozval ke mně domu na večeři svého českého kolegu. A nedopadlo to dobře. Je to kolega, který má dobré místo, dobře vydělává.

Já jsem expat, tak jsem dobře placený, mám dobré podmínky, a ten kluk, co ke mně přišel, byl šokovaný, úplně šokovaný z mého bytu. Žiju si dobře, neplatím bydlení, žiju sám. Ale nevím, nemám pocit, že bych měl až tak luxusní byt“.

(Muž, 44 let) „Jazyk je velmi těžký, to je jasný. Ale je tady hodně lidí, kteří mluví velmi dobře anglicky. Začal jsem chodit na kurzy češtiny a to hned, hodinu a půl týdně, nikdy jsem toho nenechal.

Znám Francouze, co přijdou, začnou se učit češtinu a po 4 měsících toho nechají. Já jsem měl opravdu výborného učitele. Nemám vůbec problém bavit se s člověkem naproti mně

---

⁵² (Muž, 32 let) „Po příchodu do České republiky jsem se ocitl na menším městě. Moje firma tam měla sídlo. Česky jsem neuměl vůbec. Mimo práci bylo těžké domluvit se anglicky nebo německy. Bydlení jsem si našel na vesnici. Kurzy češtiny jsem navštěvoval, ale nejvíc jsem se naučil mezi lidma, v hospodě. Musel jsem, jinak bych se vůbec nedorozuměl“.

česky, ale zatím jen v případě, kdy nemluví jiným jazykem. Zatím ještě a možná to tak bude vždy, dávám přednost angličtině“.

4.8 Společenský život, osobní kontakty

Francouzi navazují kontakty prvotně s kolegy v práci. S Čechy, Francouzy, nebo jinými cizinci. Jsou Francouzi, kteří preferují kontakty s Čechy a naopak Francouzům se vyhýbají schválně. Ale to je individuální.⁵³

Někteří mají naopak problémy v navázání kontaktů s Čechy.

Mladší Francouzi navštěvují restaurace a hospody. Noční život v Praze a jiných městech v České republice si velmi pochvalují. Konzumace je levnější než ve Francii. Zavírací hodiny jsou o hodně delší než ve Francii. A navíc tak mají možnost navázat více kontaktů.⁵⁴

(Muž, 23 let) „*To, co mě šokovalo, byla nepřítomnost individuálních kabin na převlékání ve sportovních centrech. S kamarádkou jsem byl v Podolí v bazénu a tam jsem zažil nepříjemný šok, když jsem zjistil, že se musím převléct přede všemi. A slyšel jsem, že je to tak skoro všude. Mám pocit, že si z toho hlavu vůbec neděláte a nejste stydliví, ale vůbec. Mám pocit, že si z toho opravdu Češi hlavu nedělají“.*

Zažívají i některé kulturní odlišnosti, i když si jsou vědomi naší kulturní blízkosti.

(Muž, 44 let) „*Určitě jsem měl potřebu být obklopen svými krajany ze začátku. V Rakovníku, kde jsem pracoval, bylo hodně Francouzů, byla tam jakási komunita. První roky, kdy vše bylo nové, zážitky atd. Bylo to opravdu moc fajn. Pořád jsme dělali nějaké akce, večírky, v pátek, v sobotu“.*

4.9 Příjezd, odjezd

Návrat do Francie, odjezd do další cizí země

Pro všechny je odjezd přerušením v čase i prostoru. Návrat, je znovu adaptací někdy nerealizovatelnou, modifikací v jeho sociálních a rodinných vazbách. Znamená změny v časovém a prostorovém poli každého jedince.

---

⁵³ (Muž, 35 let) „Nepřijel jsem do České republiky proto, abych se tady obklopoval Francouzy“.

⁵⁴ (Muž, 23 let) „Ve Francii pořádáme večírky doma, každý donese láhev. Je to tradice a také to přijde levněji“.

Všechna životní období jsou pro člověka důležitá. Odjezd někdy pomůže udělat radikální řez, který bychom nebyli jinak schopni realizovat. Otočit stránku v životě, odprostit se od nějaké životní události, často se týká vztahů a rodiny.⁵⁵

Pro některé z nich, může být i řešením pro vyhnutí se nezaměstnanosti. Ve Francii neseženou zaměstnání a naopak, naskytne se příležitost v cizině.

Příjezd do České republiky je podmíněn nejčastěji pracovními nabídkami. Francouzi jsou vysláni v rámci své firmy jako „expatrié“, v rámci pobytu v České republice pokročí v kariéře. A pak dále pokračují do další země, kde v podstatě prožívají stejnou zkušenost od znova od začátku.

Jiné motivaci jsou studijní. Studenti mohou přijet na pobyt Erasmus v rámci svých studií. To je doba většinou kratší, nestihnou načerpat tolik zkušeností, bydlí převážně na studentských kolejích a čas tráví často spolu s ostatními studenty, cizinci. Další skupinou jsou studenti, vědci, které je těžší nějakým způsobem zmapovat, pohybují se často mezi dvěma zeměmi (příkladem může být doktorát pod dvojím vedením). Jiná skupina, určitě také podstatná, je skupina motivovaná osobně. Osobní motivace mohou být různé. Nejčastěji to jsou vztahy.

Vztah „expatrié“ s původními přátely ve Francii zůstává neměnný. Přátelské skupiny jsou otevřené a flexibilní. Návrat do země původu definitivně, nebo jen na dobu kratší, znamená pro „expatrié“ návrat do jeho původní skupiny. Po každém návratu přichází uvědomění si odstupem od své původní skupiny, který se prohlubuje. Díky svému návratu si jedinec uvědomuje stupeň svého vykořenění.

Někteří „expatrié“ kteří si navykli na určitý způsob života, na přemístování z jedné země do druhé, se již nikdy trvale ve Francii neusadí. Po svém návratu si „expatrié“ také uvědomuje, že úsilí, které podnikl pro pochopení jiné kultury, chování, mentality, ztrácí v tuhle chvíli naprosto svůj význam. Vrátit se, to je vrátit se znovu do anonymity, do masy. Adaptace na svoji původní společnost probíhá již jen v rámci malých skupin.

(Muž, 44 let) „Moc nesleduji, co se děje na politické scéně, ale mám dostatečné informace, a to co vím, mi připadá jako velký bordel. Žít v zahraničí to ti pomůže vnímat tvoji zemi trochu s odstupem a staneš se kritičtější. Před touto zkušeností jsem byl „průměrný Francouz“, tato zkušenost mně ale změnila. Průměrný Francouz nikdy nevystrčil nohy ze své vesnice, nikdy nebyl, nebo tak jednou v Paříži, ale kritizuje vše, co může. Francie je úžasná země, která žije ze své historie a minulosti. Jinak stávka, to je jako koníček ve Francii“.

Francouzi po ukončení české zkušenosti, která může být krátkodobá či dlouhodobá, je individuální, se vracejí do Francie nebo pokračují do další země, kde budou prožívat další zahraniční zkušenost. Je to zkušenost provázená velmi složitými administrativními procedurami. Po ukončení jedné administrativní procedury, je čeká to samé po odjezdu. Je to složité a týká se celé rodiny.

Mí respondenti se shodují na tom, že jim zkušenost v České republice nedala jen poznání nové země, ale také sebe sama, své vlastní identity.

---

⁵⁵ (Muž, 44 let) „Odjel jsem do České republiky, to jediné mi pomohlo existovat dále. Žena, kterou jsem miloval, si vzala jiného“.

S novým poznáním, mohli s odstupem reflekovat svoji vlastní kulturu a svůj dosavadní život. S odstupem nahlíželi i na svoji rodnou zemi, měli možnost porovnání. Z České republiky neodjíždějí jako totožní lidé. U někoho se změnil pohled na Francii.

Co je čeká s tím, jak odjíždějí z České republiky. V případě návratu do Francie, rodné země, to je v podstatě stejný proces integrace, jako kdyby začínali znovu v cizí zemi.

4.10 „Kulturní šok“

Určitě prvním a největším kulturním šokem, bychom měli nazvat podle Francouzů „stravování v kantýně“. Dost často zaměstnanci nadnárodních podniků situovaných na městských předměstích nemají jinou šanci stravování než v podnikových kantýnách, což většina z nich nese velmi špatně. Kvalita stravování se podle nich nedá srovnat s kvalitou stravování v jídelnách ve Francii, co si uvědomili po této zkušenosti.

Stav dálnic a silnic podle respondentů.

Výše důchodů. Vidět žebrat a hledat jídlo v popelnicích starší populaci.

Administrativní procedury na studentských kolejích a stav některých studentských ubytování. Společné pokoje.

Kulturní šok v pozitivním slova smyslu-

Krásy Prahy

Krása jiných českých měst

Kulturní bohatství

Technická úroveň

Městská doprava, meziměstská doprava

Blízkost krásné přírody

Češi jako velcí sportovci

Kulturní vyžití

Klidný život

5. Manželství a partnerské vztahy

Česko-francouzské vztahy

Jakým způsobem se žije v České republice smíšeným párům?

Zasahují jim kulturní rozdíly do partnerského života?

Podle Českého statistického úřadu jedním z průvodních jevů multinárodnostní společnosti jsou národnostně smíšená manželství. V České republice je podíl takovýchto rodin z dlouhodobého pohledu stabilní a činí zhruba 10 % z počtu úplných rodin. Společenské změny a větší otevřenost republiky vůči světu se za 10 let v této sféře zatím neprojevily.

Vzhledem k sedmdesátileté existenci společného státu Čechů a Slováků byly a stále ještě jsou nejčtenější variantou národnostně smíšeného manželství rodiny česko-slovenské, i když vlivem rozpadu federativního státu se i jejich počet velmi významně snížil, ať už v důsledku skutečného odchodu celé rodiny do Slovenské republiky nebo změnou deklarace národnosti u jednoho z partnerů.

V návaznosti na změny celkové národnostní struktury obyvatelstva se měnila i vnitřní struktura skupiny národnostně smíšených manželství. Kombinace tradičních národnostních menšin s národností českou snižovaly své počty, naopak v souvislosti s „pracovní migrací“ zvyšovaly své počty zejména rodiny česko-ukrajinské a česko-ruské.

Partnerské vztahy cizinců, to je široké téma, které se určitě nedá obsáhnout v jedné kapitole a není ani předmětem této práce. I tak mi přijde důležité, dotknout se tohoto tématu.

Několik mých respondentů si našlo partnera v České republice. Většina z nich se shoduje na tom, že je určitě dobré, aby měl partner minimální znalosti francouzského prostředí, jazyka a kultury. Není to však pravidlem. Jeden z mých respondentů hovoří s manželkou po dlouhé době stále anglicky, což má učitě negativní stránky.

(Muž, 44 let) *„Měl jsem asi deset přítelkyň od té doby, co jsem tady. Z toho dvě mluvily perfektně francouzsky. To velmi usnadní partnerský život. Je zapotřebí si porozumět. Mám rád, když se žena směje mým vtipům. Pro mě je humor velmi důležitý. Ve Francii jsem měl kolegyni, která byla mrtvá smíchy, když jsem něco vyprávěl“.*

(Muž, 44 let) *„Když tvůj partner nemluví tvým jazykem, pak je třeba nepříjemná situace tehdy, kdy se vyrazí někam do společnosti s přátely a ty musíš pořád překládat na jedné i druhé straně a to je únavné po nějaké době“.*

Svoji roli hrají i rozdílné představy o fungování partnerské dvojice. Dvojice si nenesou stejnou kolektivní paměť. Může to hrát velkou roli ve společném životě.

(Žena, 30 let) *„U nás ve Francii dvojice, která spolu žije, se uzavře vnějšimu světu a všechno dělá spolu, všude chodí spolu. Přestanou tak chodit do společnosti, spíš tráví čas doma.“*

Tady jsem si všimla, že páry i manželské tráví hodně času každý sám se svými kamarády. To mně přišlo trochu divné“.

Kulturně jsme si my Češi s Francouzi hodně blízko. Na první pohled nás ani nenapadne, jaké odlišnosti mohou mezi námi být. Důležitá věc, je určitě možnost dobré komunikace a možnost vysvětlit si své kulturní odlišnosti. Čím déle spolu dva cizinci žijí, tím více poznávají hloubku svých kulturních diferencí a je už jen na nich, jakým způsobem se s tím vypořádají. Kdo se komu více přizpůsobí. Což z velké pravděpodobnosti bude právě ten, který je cizincem v zemi, ve které žijí. Partner „cizinec“ může být ze začátku závislý na svém partnerovi, což může budit frustrace, které se budou prolínat do jejich každodenního života.

Je určitě důležité, vyjasnit si to, kde chce dvojice žít. A to již na začátku vztahu. V případě neznalosti země původu toho druhého, je určitě dobré se zajímat a poznat prostředí, ze kterého pochází druhý partner. Už právě proto, že se v budoucnu budou chtít přemístit do země původu druhého partnera, tedy v tomto případě, do Francie.

Partneři nesdílejí stejné prožitky a vzpomínky z dětství. Může docházet k nedorozumění a „únavě“ z neustálého vysvětlování. Velká vztahová zkouška cizinců přijde určitě také ve chvíli, kdy má pár děti. A prožívá období, ve kterém se mísí kulturně rozdílné pohledy a názory na výchovu dětí.

(Muž, 39 let) „Jedním z mých nejtěžších rozhodnutí v životě, když jsem se oženil s cizinkou, v mém případě úžasnou, českou ženou, bylo, v jaké zemi budeme žít. Zda ve Francii, nebo v České republice. Několik let, vlivem okolností, jsme otázku nemuseli řešit, neboť jsme pobývali pracovním postupem v Německu a v Anglii. Ale když se nám při pobytu v Anglii narodil syn, začala být otázka výběru země aktuální, neboť jsme se ženou chtěli, aby vyrůstal v rodné zemi jednoho z rodičů. Po letech váhání moje žena jednoho večera prohlásila, „jedeme do Prahy“. Příští den jsem v zaměstnání oznámil, že se stěhuji, se svým nadřízeným jsem v rámci dohody souhlasil vykonávat práci z Prahy a za dva měsíce jsme se stěhovali. Po příjezdu do Prahy jsem se ocitl v absolutní závislosti na své ženě. Česky jsem nemluvil, a když náš syn byl ve věku, kdy měl nastoupit do mateřské školky, byla to moje žena, která školku pro syna vybrala. Já jsem byl unešený pozorností a péčí, jakou učitelé dětem věnovali, jak přátelská paní ředitelka znala všechny děti jménem, jaké kreativity a tvořivosti učitelé s dětmi dosahovali za použití jednoduchých pomůcek. Rozdíl mezi touto školkou a školkou ve Francii byl patrný hned při vstupu do budovy. V české školce jsem byl požádán se zout nebo si alespoň nasadit návleky, abych nezašpinil prostory školky. A byl jsem za to rád, vždyť ve školce si hrají děti. S něčím podobným se ve Francii nesetkáte. Zkuste také ve Francii najít školku, do které můžete odvést dítě v 7 hodin ráno a vyzvednout v pět odpoledne. To je téměř nemožné, nebo za takovou službu zaplatíte horentní sumu. Nejvíce ze všeho jsem byl vděčný za pracovní nasazení učitelů a ředitelky školky. Nikdy vás v české školce nezaskočí stávka učitelů, jako se vám to stane Francii i ve Francouzském lyceu v Praze. Jistěže ne všechno je dokonalé. Z mého pohledu jsou české třídy velice uniformní a nejsou zde zastoupeny děti více národností. Ve školce ve Francii jsou děti různých kultur, ras i různého vyznání spolu v jedné třídě. Afričani, Asiati, protestanti i muslimové, navzájem se zcela přirozeně ovlivňují a přijímají své odlišnosti“.

6. Postoj majoritního obyvatelstva vůči Francouzům

Mí respondenti se celkově shodují v tom, že jsou k nim Češi přátelští. Hovoří s nimi podle svých jazykových schopností. V případě, že mluví česky, tak jsou na ně Češi úsměvaví a je vidět, že si velmi váží jejich snahy, kterou dokáží dostatečně ocenit.

Češi jsou většinou zvědaví, vyptávají se na životní příběh každého cizince u nás. Často se ptají překvapivě: „Proč Francouz přijel do České republiky, když Francie je tak krásná?“ Je občas vnímán až exoticky a to hlavně na menším městě. Lidé často nedokáží uvěřit tomu, že si Francouz vybral pobyt na menším městě v České republice.

Na menším městě je cizinec sledovanou osobou.

Češi mají zažité představy o Francouzích. „Krásná země, úžasné jídlo, Paříž, Azurové pobřeží, Louis de Funes, móda“. Obdivují francouzskou kulturu, herce, filmy, zpěváky aj. Dá se říci, že představy o Francouzích jsou pozitivní. Převládá obdiv k větší zemi, ke kulturní bohatosti, tradici.

(Muž, 23 let) *„Myslím, že Češi vidí Francouze v rámci stereotypů jako je elegance, šarm, sýr, víno, móda. České univerzity mají kontakty s univerzitami ve Francii. Posílají tam studenty“.*

(Muž, 33 let) *„Myslím, že Češi vidí Francouze dobře, že jsou tady celkem oblíbení. Více třeba než Američané“.*

Vztah k jiným národnostem podle Sofres/Factum.⁵⁶

Obdobně jako v případě základní politické a hospodářské orientace České republiky na západní Evropu reprezentovanou Evropskou unií je také u samotných občanů například v příhraničních okresech zřejmá jistá osobní sympatie a důvěra k tomuto kulturnímu prostředí (Francouzi, Angličané, Němci).

Nepřehlédnutelné je však procento těch, kterým by sousedství s Němci (14,2 %) a Židy (9,8 %) vadilo. Uvedené hodnoty naznačují, že v příhraničním prostředí jsou postoje určité (menší) části veřejnosti zatíženy jak negativní historickou zkušeností, tak jistými předsudky.

Testujeme-li postoje veřejnosti v příhraničí k ještě těsnějšímu vztahu, za který lze považovat sňatek syna/dcery s příslušníkem jiného národa a porovnáme-li, jaký má veřejnost postoj k Němcům a Francouzům, vycházejí z toho poněkud lépe Francouzi.

Francouze do rodiny by pozitivně přijalo 21,6 % a Němce 17,1 % veřejnosti. Větší rozdíly jsou však v podílu těch, kteří by takovýto sňatek hodnotili záporně. Jestliže v případě Francouzů je to desetina občanů, v případě Němců je to dvojnásobek.

---

⁵⁶ SOFRES/Factum, Prague, November 1998.

Závěr

Ve své práci jsem pokusila o prezentaci a nástin česko-francouzských vztahů. Skupina Francouzů v České republice není příliš početná a dlouhodobá, ale je stabilní, dynamická a prosperující.

Česko-francouzské vztahy se možná dnes zdají jako vztahy bez hlubší tradice, ale v historických souvislostech, v přehledu migrace Československých občanů do Francie, se nám podstatně potvrzuje, že vazby existovaly. Byly více sledovány a popsány než možná dnes.

V dnešní době nejsou naše vzájemné vztahy a vazby možná ve středu zájmu, ale přes to je důležité říci, že česko-francouzské povědomí stojí na pevných pilířích, jako je třeba Francouzský institut, francouzské gymnázium, Francouzská aliance, Cefres. Instituce, které spojují naše dvě země. Tyto instituce se snaží spojovat dvě kultury, snaží se dále propagovat francouzskou kulturu a vytvářet příležitosti, které tyto dvě země dávají dohromady.

Expanze nadnárodních podniků v České republice přivedla také do země velkou skupinu mladších a schopných lidí. Tito lidé dost často naši zemi jen procházejí. Jejich zkušenost určitě ovlivňuje jejich životy, ale i prostředí, ve kterém se nachází.

Skupina se těžko definuje, nestala se ještě kompaktní komunitou. Je velmi různorodá. I přes nesourodost francouzské skupiny, mohu z mého dotazování vyvodit společné rysy, které charakterizují zkušenost v České republice jak manažera, zaměstnance ve státních službách, studenta, ženy i muže.

V otázce integrace a asimilace, je také velmi těžké vyvodit společný závěr. (Pro definici „integrace“ Durkheim zmiňuje dvě dimenze: počet interakcí mezi jedinci a sdílení společných hodnot viz výše). Cesta integrace je dlouhá a složitá. K tomu, abych mohla jasně odpovědět, bych musela mé respondenty sledovat daleko déle.

Z odpovědí mých respondentů mohu vyvodit ale jednu věc. Zaměstnanci firem, detašovaní pracovníci, kteří jsou vysláni do České republiky na konkrétní dobu a po nějaké době odjíždějí, přijíždějí do země s určitým cílem, povýšení ve své kariéře. Otázka integrace je pro ně druhotná. A určitě není jejich prvotním zájmem. O asimilaci nemůžeme ani hovořit.

Francouzi do České republiky migrují převážně z pracovních důvodů. Často přijíždějí sami a partnera si najdou na místě. Pobyt mých respondentů je různě dlouhý, tři roky, pět let, ale také deset a více.

Většinou přijíždějí bez velkých znalostí místního prostředí, ale převládá představa o nižší životní úrovni než ve Francii.

V České republice se jim žije většinou dobře. Nemají pocit, že by tyto dvě kultury byly hodně odlišné. Francouzi si z českého prostředí odnášejí bohaté pracovní zkušenosti, ale i zkušenosti s rolí cizince a dlouhodobou konfrontací s cizí kulturou. Francouzi se ocitají v prostředí, které je překvapí svoji krásou, technickou úrovní a „evropskou“ úrovní. Oceňují bohatou kulturu, sportovní vyžití, krásnou přírodu.

Češi se jim nezdají vždy úplně čitelní. Jeví se jim málo bojovní, nerozhodní, přizpůsobiví, stydliví, neschopní prodat své znalosti. Ale také chytrí, s velkými jazykovými znalostmi a kulturním bohatstvím.

Češi přijímají Francouze otevřeně. Zdá se, že převládají pozitivní představy o Francouzích a Francii.

Z mého dotazování mohu s jistotou podtrhnout tyto společné prvky:

Hlavní a jediná překážka v integraci je obtížnost jazyka.

Český jazyk je pro ně velmi složitý, jeho obtížnost ubírá na jejich chuti a motivaci učit se. Tvrdí, že se v České republice dá fungovat se znalostí jiných jazyků. Zároveň si uvědomují, že bez znalosti jazyka nemohou opravdu proniknout do místní kultury a mentality. Nemají šanci ji opravdu poznat a pochopit.

Velmi důležitý bod je kuchyně a stravování. Francouzi vyjadřují velkou nespokojenost se stravováním, možností nákupu čerstvých potravin, celkovým přístupem k jídlu, tělu a zdraví.

Francouze šokuje špatný klientský servis, stěžují si na administrativní procedury.

Shodují se v názoru, že u Čechů existuje nedůsledný zájem o oblékání a módu.

Souhrně mohu konstatovat, že přes pocíťovanou blízkost obou kultur vede na druhé straně svébytnost Francouzů k tomu, že se nedá v žádném případě mluvit o asimilaci a k integraci může dojít jen v individuálním případě.

V případě mé dotazované skupiny, respondenti nejeví o integraci výrazný zájem.

Bibliografie

Bednář M., Evropská tyranie, Cep, Praha, 2003

Bittnerová D., Moravcová M., Etnické komunity v České společnosti, Ermat, Praha 2006

Bittnerová D., Moravcová M., Kdo jsem a kam patřím, Sofis, Praha 2005

Brouček S.: České krajanské hnutí v Evropě v letech 1860 až 1938. Český lid 69, 1982, str. 5-14.

Brouček S.: K druhému břehu. Češi v prostředí francouzské společnosti 1862-1918. Praha 2007.

Brouček S.: Nad výzkumem českého etnika v zahraničí, Český lid 77, 1990, str. 129-138.

Clarke S., God save la France, NiL éditions, Paris, 2005.

De Wenden D.: L'Europe migratoire au-delà des mots, Cahiers de la Méditerranée, Mots et migrations, N. 54, Juin 1997

Doytcheva M., Le multiculturalisme, Collection Repères, Edition La Découverte, Paris, 2005

Drbohlav D., Zdeněk Uherek – Reflexe migračních teorií

-<http://web.natur.cuni.cz/ksgrrsek/illegal/clanky/Uherek-Teorie.pdf>

D'une frontière à l'autre, migrations, passages, imaginaires, Jean-François Berdache, Anny Bloch-Raymond, Colette Zytnicki (éd.), DNRS-Université de Toulouse- LE Mirail, Collection « Méridiennes », 2007

Gourévitch J., Les migrations en Europe, Les réalités du présent, les défis du futur, Acropole, 2005

Grand-Clément O., Savoir-vivre français aneb umět žít s francouzy, Hachette Livre, Paris, 1997

Guth S., Exil sous contrat-les communautés de coopérants, éditions Silex, 1984

Guth S., La formalisation du social, Essai de morphologie, DeVal, 1988

Guth S., Les forces Françaises en Allemagne, La citadelle utopique, L'Harmattan, 1991

Hnilica J., Francouzský institut v Praze 1920-1951, Mezi vzděláním a propagandou, Nakladatelství, Karolinum, Praha, 2009

Kuklík J., Československo-francouzské vztahy v diplomatických jednáních (1940 - 1945), Karolinum, Praha, 2005

Les valeurs des Français, Sous la direction de Pierre Bréchon, Armand Collin, Paris, 2005

L'intégration des étrangers dans l'Europe contemporaine, Chantiers de recherche, Séminaire 1994/1995, Maison des Sciences de l'Homme de Strasbourg, numéro 21, Sous la direction de Freddy Raphael, Presse Universitaire de Strasbourg, 1996

Mendras H., La France que je vois, Édition de l'Aube, 2005

Propos sur la distance, Cultures et Sociétés, Numéro 3, hiver 1993

Pourquoi partir ?, La migration des jeunes d'hier et d'aujourd'hui, sous la direction de Madeleine Gauthier, Les éditions de l'IQRC, 1997

Quelle identité pour l'Europe ? Le multiculturalisme à l'épreuve, Sous la direction de Riva Kastoryamo, deuxième revue et augmentée, Sciences Po Les Presses, 2005

Schnapper D., Qu'est-ce que l'intégration, Gallimard, 2007

Internetové stránky:

www.alliancefrancaise.cz

www.mfe.org

www.over-blog.com

www.jobmanager.fr

www.pragueaccueil.com

www.czech.cz

www.super.cz

<http://www.ccft-fcok.cz/cz>

www.expats.cz

Souhlas s půjčováním

Souhlasím s tím, aby moje diplomová práce byla půjčována ke studijním účelům. Žádám, aby citace byly uváděny způsobem užívaným ve vědeckých pracích a aby se vypůjčovatelé řádně zapsali do přiloženého seznamu.

V Praze

Datum,

Podpis:

Pořadové číslo	Jméno čtenáře	č. ISIC karty	Bydliště	Datum